



Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Zeeweg Noord (Zedelgem, West-Vlaanderen)

Projectcode: 2020E225
Mei 2020

ARCHEOLOGIENOTA
BUREAUONDERZOEK (FASE 0)
DEEL 1: RESULTATEN VAN HET BUREAUONDERZOEK



Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteurs: Floortje Heirman, Aaron Willaert

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:
Ruben Willaert, OE/ERK/Archeoloog/2015/00069

© Ruben Willaert bvba, Sint-Michiels-Brugge, 2020

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1	Resultaten van het bureauonderzoek	7
1.1	Administratieve gegevens	7
1.2	Onderzoeksoopdracht.....	9
1.2.1	Doelstelling.....	9
1.2.2	Onderzoeksvragen	9
1.2.3	Juridische context	9
1.2.4	Randvoorwaarden	9
1.2.5	Archeologische voorkennis van het terrein	10
1.3	Werkwijze en strategie	11
1.3.1	Methode	11
1.3.2	Fysisch geografische situatie	11
1.3.3	Historische context en bekende archeologie.....	11
1.3.4	Archeologische indicatoren	11
1.3.5	Verstoringshistoriek.....	12
1.3.6	Introductie tot het projectgebied.....	13
1.3.6.1	Ruimtelijke situering.....	13
1.3.6.2	Geplande werken.....	14
1.4	Assessmentrapport.....	20
1.4.1	Fysisch geografische en geologische situatie	20
1.4.1.1	Landschappelijke situering	21
1.4.1.2	Tertiaire lithostratigrafie	25
1.4.1.3	Quartaire lithostratigrafie	26
1.4.1.4	Bodemvormingsprocessen	27
1.4.2	Historische en archeologische voorkennis.....	28
1.4.2.1	Overzicht van de gekende archeologische waarden	28
1.4.2.2	Historische context en bekende archeologische vindplaatsen	37
1.4.2.3	Archeologische indicatoren en cartografische bronnen	39
1.4.2.4	Huidige gebruik en verstoringen.....	43
1.5	Synthese	47
2	Bibliografie.....	49



FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).....	8
Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt). 8	
Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).	13
Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).	14
Figuur 5: Vooraanzicht bestaande toestand (Bron: Google Street View).....	15
Figuur 6: Vooraanzicht bestaande toestand (Bron: Google Street View).....	15
Figuur 7: Zicht op de oprit in het oosten (Bron: Google Street View).	16
Figuur 8: Achteraanzicht bestaande toestand (Bron: Google Street View).	16
Figuur 9: Zone bodemingrepen weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).	17
Figuur 10: Verkavelingsplan met in het geel de contour van het plangebied (Bron: opdrachtgever).	18
Figuur 11: Doorsnede koppelwoning (Bron: opdrachtgever).	19
Figuur 12: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).	22
Figuur 13: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	22
Figuur 14: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen met aanduiding van de waterlopen (Bron: Geopunt).	23
Figuur 15: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen met aanduiding van de profiellijnen (Bron: Geopunt).	23
Figuur 16: Hoogteverloop, NW-ZO en ZW-NO (Bron: Geopunt).	24
Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). ..	25
Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). ..	26
Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).	27
Figuur 20: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen met aanduiding van de CAI binnen een straal van 2 km (Bron: Geopunt).	29
Figuur 21: Projectgebied bij benadering weergegeven op de Heraldische Kaart van het Brugse Vrije, 1597 (bron: Kaartenhuis Brugge).	39
Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).....	40
Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).....	40



Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).	41
Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de Vandermaelenkaart, 1846-1854 (Bron: Geopunt).	41
Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).....	42
Figuur 27: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).....	43
Figuur 28: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1989 (Bron: Geopunt).....	44
Figuur 29: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).....	44
Figuur 30: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2005-2007 (Bron: Geopunt).....	45
Figuur 31: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).....	45
Figuur 32: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2015 (Bron: Geopunt).....	46
Figuur 33: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).....	46



TABELLENLIJST

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.....7

Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.....20



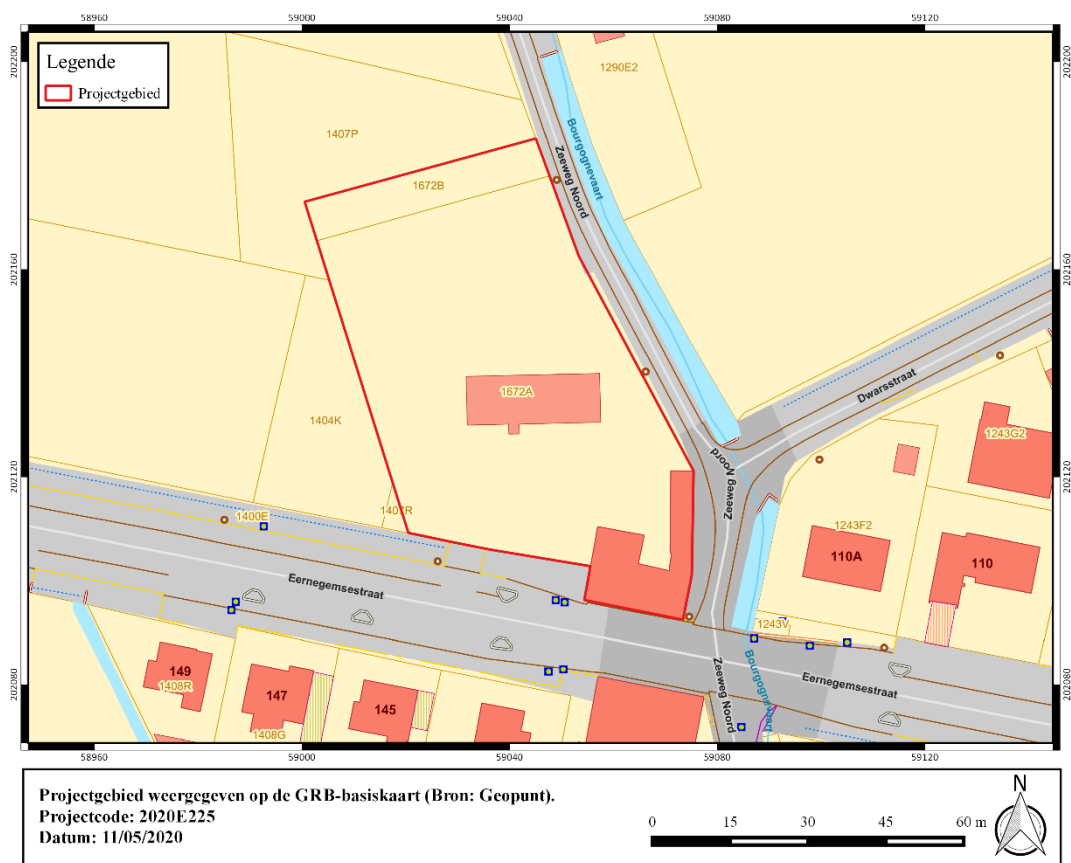
1 Resultaten van het bureauonderzoek

1.1 Administratieve gegevens

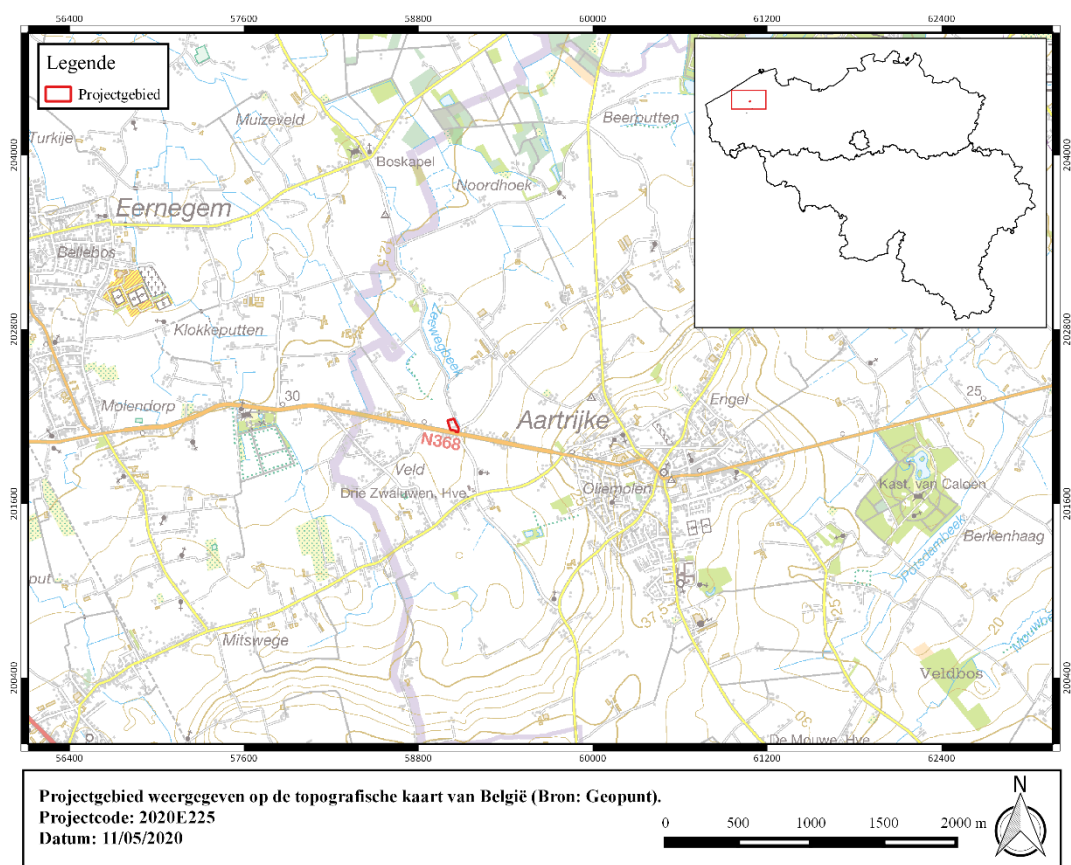
Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Zedelgem
	Deelgemeente	Aatrijke
	Postcode	8211
	Adres	Zeeweg Noord 112 8211 Aatrijke
	Toponiem	Zeeweg Noord
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	X _{min} = 59002 Y _{min} = 202092 X _{max} = 59075 Y _{max} = 202178
b) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Aatrijke, Afdeling 4, Sectie A, nr. 1672a, 1672b Figuur 1	
c) Een topografische kaart van het onderzochte gebied waarvan de schaal afgestemd is op de grootte van het projectgebied	Figuur 2	
d) Alle betrokken actoren en specialisten	Clara Thys (archeoloog) Floortje Heirman (archeoloog) Elke Ghyselbrecht (aardkundige) Aaron Willaert (historicus)	
e) Personen buiten het project die geraadpleegd of betrokken werden voor algemene wetenschappelijke advisering	/	





Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).



Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt).

1.2 Onderzoeksopdracht

1.2.1 Doelstelling

Het archeologisch vooronderzoek betracht altijd eerst door raadpleging van gekende en ontsloten informatiebronnen tijdens een bureauonderzoek eventueel aanwezig archeologisch erfgoed binnen het onderzoeksgebied te inventariseren, waarderen en veiligstellen.

1.2.2 Onderzoeksvragen

Voor het bureauonderzoek zijn volgende onderzoeksvragen te formuleren:

- Hoe is de aardkundige opbouw van het onderzoeksgebied?
- Welke processen van bodemvorming zijn bekend?
- Welke geomorfologische processen zijn te bekend?
- Welke aardkundige eenheden zijn archeologisch relevant en wat is hun diepteligging?
- Zijn er archeologische resten bekend binnen de grenzen van het plangebied?
- Welke is de aard en ouderdom van bekende archeologische resten?
- Welke is de conserveringsgraad en gaafheid van bekende archeologische resten?
- Wat is de invloed van de toekomstige inrichting op eventueel aanwezige archeologische resten?

1.2.3 Juridische context

Het onderzoeksterrein situeert zich volgens het gewestplan in een zone bestemd als woongebied met landelijk karakter. Het onderzoeksterrein situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een zone waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt.

De oppervlakte van het plangebied in kwestie bedraagt 4143 m²; vandaar is men verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

1.2.4 Randvoorwaarden

Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bronnen gebruikt.

Een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem is momenteel economisch onwenselijk voorafgaand aan het aanvragen van de verkavelingsvergunning. De opdrachtgever wenst het verkrijgen van de vergunning af te wachten.

Daarom wordt geopteerd voor de uitzonderingsprocedure waarbij een nota wordt aangeleverd op basis van een bureauonderzoek. In dit bureauonderzoek wordt nagegaan of er op het projectgebied een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem noodzakelijk is en of (gedeeltelijke) vrijgave mogelijk is.



1.2.5 Archeologische voorkennis van het terrein

Binnen de grenzen van projectgebied Zeeweg Noord Aartrijke werd in het verleden geen archeologisch onderzoek uitgevoerd.

In de omgeving zijn wel enkele archeologische vindplaatsen gekend (cfr. infra).

1.3 Werkwijze en strategie

1.3.1 Methode

In de praktijk resulteert het bureauonderzoek in een inschatting van het archeologisch potentieel van een onderzoeksgebied. Het archeologisch potentieel drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van de planlocatie. Het archeologisch potentieel is gebaseerd op vier variabelen: fysisch-geografische situatie, bekende archeologische vindplaatsen, archeologische indicatoren en verstoringshistoriek.

Pas na de vaststelling van het archeologisch potentieel kunnen onderbouwde inschattingen worden gemaakt over de planeffecten op eventueel archeologisch erfgoed.

1.3.2 Fysisch geografische situatie

Geologische, geomorfologische en bodemkundige data informeren over de genese van het landschap in het plangebied, de bodemopbouw en de ligging en de stratigrafische positie van sedimenten waarin archeologische fenomenen kunnen voorkomen. Een aantal (prehistorische) vindplaatstypen kunnen bovendien uitgesproken gekoppeld worden aan specifiek aanwijsbare landschapsvormen.

De aardkundige data laten ook toe om een verwachting te formuleren ten aanzien van de verschijningsvorm, d.i. de conserveringsgraad en gaafheid van het archeologische erfgoed.

Volgende informatiebronnen werden geconsulteerd t.b.v. een eerste aardkundige analyse:

- Tertiair en Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Toelichting bij de Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Bodemkaart van Vlaanderen
- Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen
- Hydrografische kaart van Vlaanderen
- Bodemerosie kaart

1.3.3 Historische context en bekende archeologie

Beschikbare historische en toponymische kennis over woonplaatsen (buurtschap, gehucht, dorp, stad) in en nabij het onderzoeksgebied kan een zinvol kader bieden om de betekenis van bekende archeologische vindplaatsen te evalueren.

Om een overzicht te krijgen van de bekende archeologische vindplaatsen binnen het onderzoeksgebied werd de Centrale Archeologische Inventaris van Agentschap Onroerend Erfgoed¹ geraadpleegd en is lokaal geïnformeerd naar recent onderzoek.

1.3.4 Archeologische indicatoren

Archeologische indicatoren omvatten diverse datacategorieën zoals resultaten van non-intrusieve archeologische prospectietechnieken (bijvoorbeeld vondstmeldingen van metaaldetectie), toevallige vondsten bij niet-archeologische graafwerken, maar vooral ook historisch-cartografische, iconografische data en fotocollecties. Ze vormen fysiek aanwijsbare

¹ <https://cai.onroerenderfgoed.be/>



fenomenen die een aanwijzing kunnen zijn voor de aanwezigheid, ter plaatse of in de nabijheid, van archeologische sites.

Archeologische indicatoren zijn gezocht in de Centrale Archeologische Inventaris van het Agentschap Onroerend Erfgoed en in ontsloten cartografische bronnen zoals:

- Heraldische Kaart van het Brugse Vrije, 1597
- Ferrariskaart, 1771-1777
- Atlas der Buurtwegen uit ca. 1840
- Kadasterkaart van Philippe-Christian Popp, 1842-1879
- Topografische kaart Vandermaelen, 1846-1854

1.3.5 Verstoringshistoriek

De verstoringsgraad van het onderzoeksgebied bepaalt in belangrijke mate de te verwachten gaafheid en bewaringsgraad van eventueel aanwezig archeologische bodemarchief. Om een correcte inschatting van de verstoring van de bodem te kunnen maken kunnen allerhande bronnen van pas komen. Zo kan mondelinge informatie van vroegere gebruikers of bewoners, beschikbare plannen van (verdwenen) constructies, verslagen van bodemonderzoeken en saneringen of informatie over delfstoffenwinning relevante informatie bieden.

Aanvullende informatie over recent historisch landgebruik is afkomstig van geraadpleegde luchtopnames vanaf 1971.²

² <http://www.geopunt.be/>

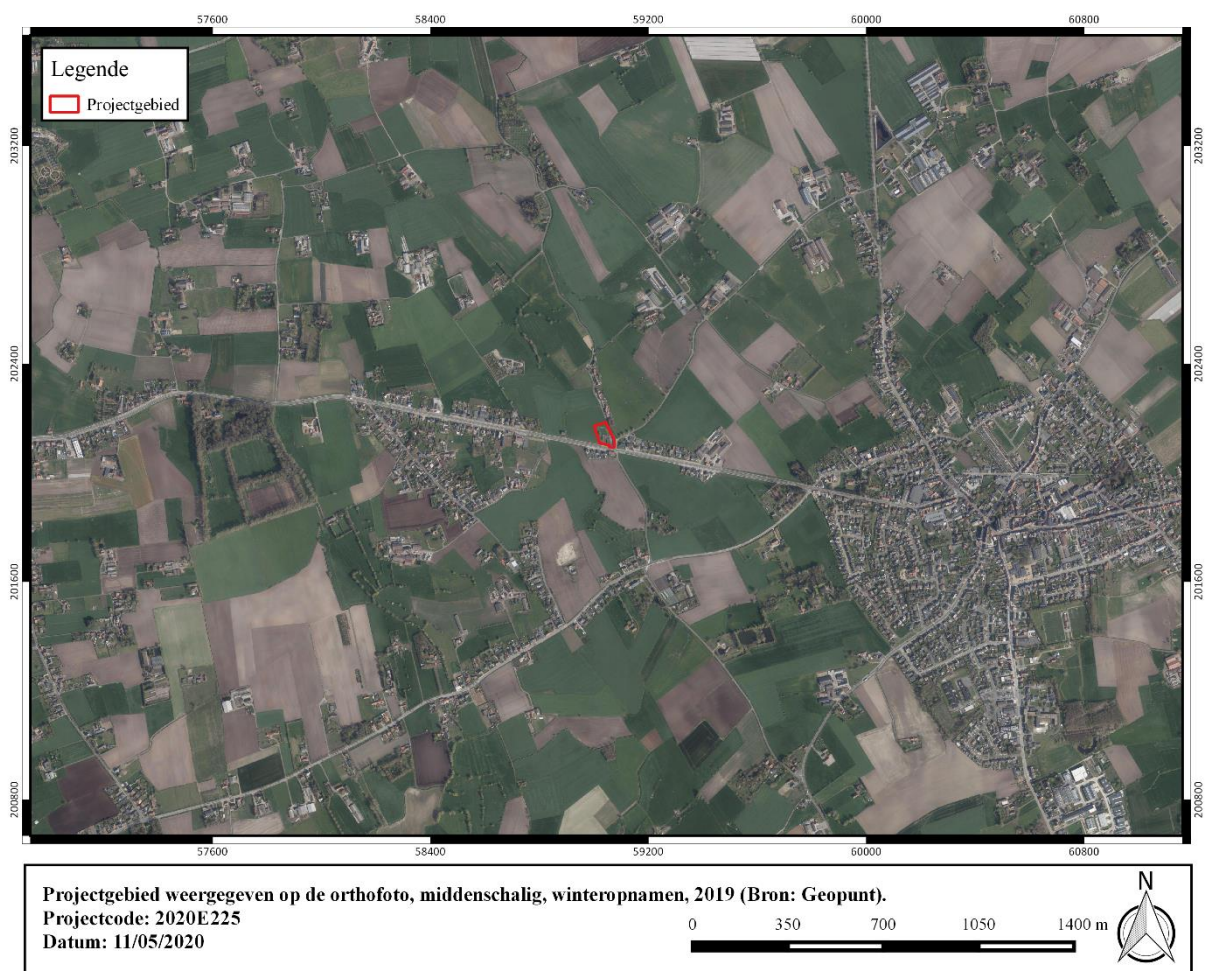


1.3.6 Introductie tot het projectgebied

1.3.6.1 Ruimtelijke situering

Het plangebied is gelegen in Aatrijke, deelgemeente van Zedelgem, in de provincie West-Vlaanderen. Zedelgem vormt samen met Aatrijke, Loppem en Veldegem de fusiegemeente Zedelgem. De gemeente grenst ten noorden aan Zerkegem (Jabbeke), Snellegem (Jabbeke) en Sint-Andries (Brugge), ten oosten aan de deelgemeente Loppem, ten zuiden aan de deelgemeente Veldegem en ten westen aan de deelgemeente Aatrijke. Zedelgem ligt op 11 km van Brugge en op 11 km van Torhout. De deelgemeente Aatrijke grenst in het noorden aan Bekegem (Ichtegem), Zerkegem (Jabbeke) en Snellegem (Jabbeke); in het oosten aan Zedelgem en Veldegem; in het zuiden aan Torhout en Wijnendale (Torhout); en in het westen aan Ichtegem. De gemeente ligt op 15 km van Brugge en op 7 km van Torhout.

Het onderzoeksterrein situeert zich aan Zeeweg Noord, ter hoogte van huisnummer 112, op zo'n 1,4 km ten noordwesten van de huidige dorpskern van Aatrijke en op ca. 6 km ten westen van de huidige dorpskern van Zedelgem. De totale oppervlakte van het plangebied bedraagt ca. 4143 m² en omvat percelen 1672a en 1672b van afdeling 4, sectie A. De noordelijke grens wordt bepaald door perceel 14079; de oostelijke grens sluit aan bij de Zeeweg Noord; de zuidelijke grens sluit aan bij de Eernegemsestraat; en de westelijke grens wordt uitgemaakt door percelen 1407p, 1404k en 1407r. Langsheen de oostzijde van het plangebied stroomt de Bourgonjevaart, op ca. 100 meter ten westen de Pierlinkbeek



Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).

1.3.6.2 Geplande werken

1.3.6.2.1 Bestaande toestand

De totale oppervlakte van het plangebied bedraagt ca. 4143 m².

Op heden is zo'n 550 m² van het terrein bebouwd. Het betreft een boerenarbeiderswoning met bijhorende stal. Daarnaast is ca. 60 m² verhard en ca. 325 m² ingenomen als oprit bestaande uit kiezelsteentjes. Het overige gedeelte is in gebruik als tuinzone bestaande uit grasland, hagen en bomen. In het westelijk deel van het plangebied situeert zich een zone van ca. 240 m² die op het gewestplan staat aangeduid als agrarisch gebied. Hier worden geen bodemingrepen voorzien



Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).



Figuur 5: Vooraanzicht bestaande toestand (Bron: Google Street View).



Figuur 6: Vooraanzicht bestaande toestand (Bron: Google Street View).



Figuur 7: Zicht op de oprit in het oosten (Bron: Google Street View).



Figuur 8: Achteraanzicht bestaande toestand (Bron: Google Street View).

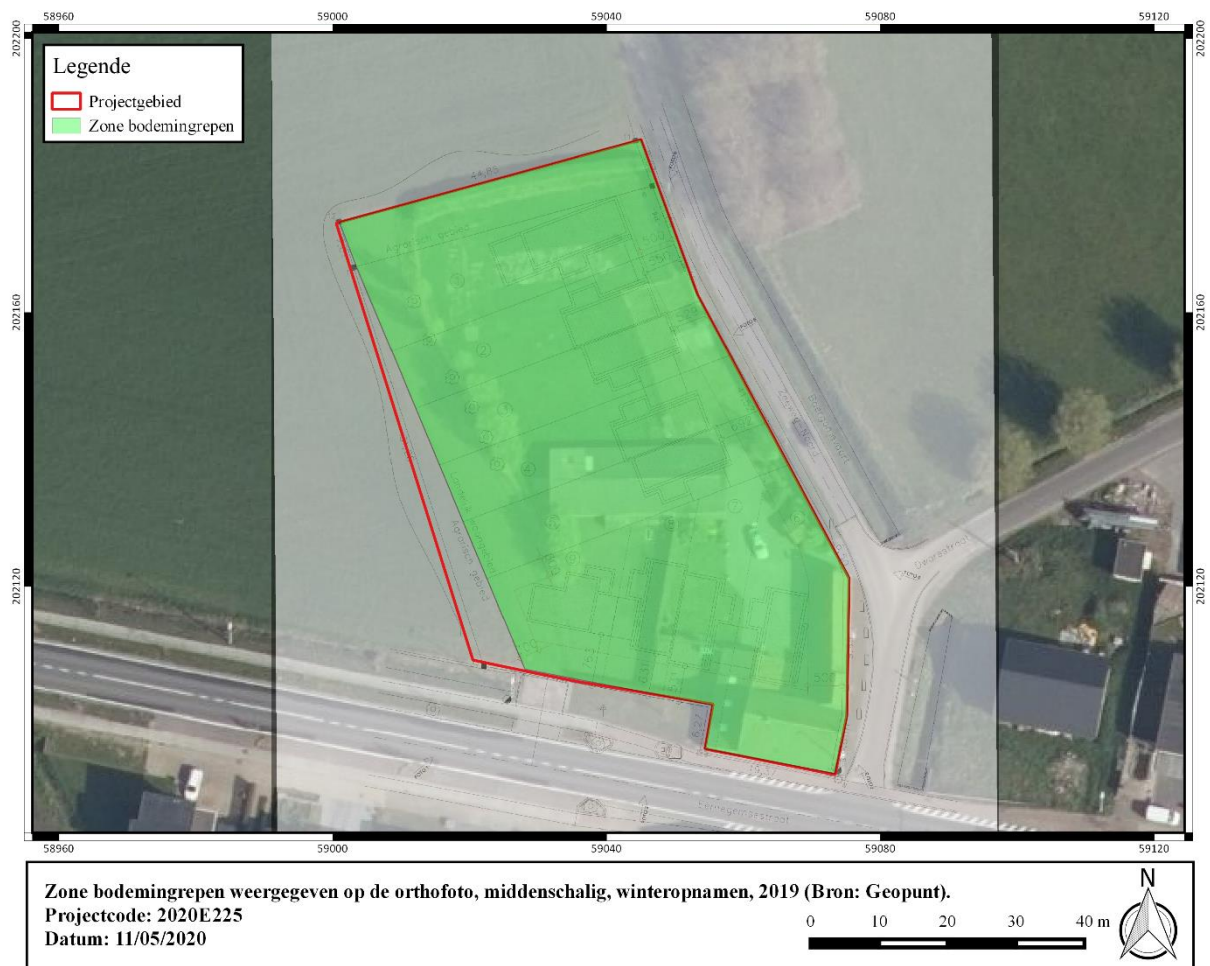
1.3.6.2.2 Ontworpen toestand

De totale oppervlakte van het plangebied bedraagt ca. 4143 m². De opdrachtgever plant de verkaveling van het terrein in 9 loten, waarvan drie koppelwoningen en 3 vrijstaande woningen. In functie van de geplande ontwikkeling dienen tevens nieuwe nutsleidingen gerealiseerd te worden. De oppervlakte van de loten varieert. De woningen zijn niet voorzien van ondergrondse kelders. De nieuwbouwgedeeltes worden gefundeerd door middel van sleuffunderingen tot vorstvrije diepte en een vloerplaat.

Om deze ontwikkeling te realiseren dient de bestaande bebouwing gesloopt en de huidige verharding verwijderd te worden. Tevens zal de groenzone in het noorden van het plangebied, binnen perceel 1672b, omgezet worden naar agrarisch gebied. De zone in het westen, ca. 240 m², dient behouden te blijven als agrarisch gebied. Hier worden géén bodemingrepen voorzien.

De zone waar bodemingrepen worden voorzien heeft een oppervlakte van 3903 m².

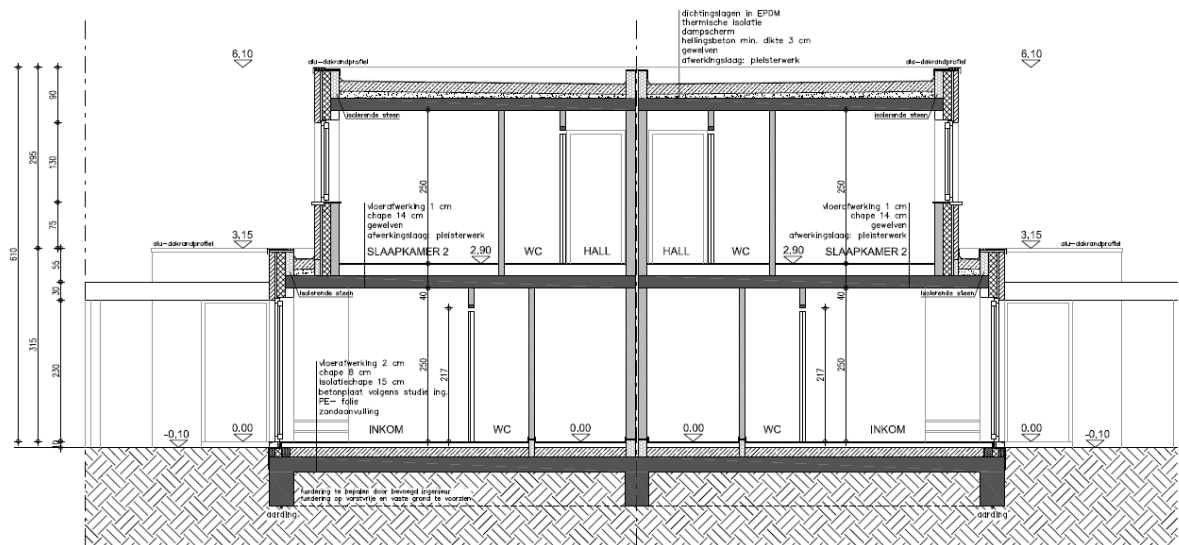
Het lijkt geen twijfel dat de geplande werken binnen deze zone, het met de bouwwerken gepaard gaande werfverkeer, de opslagplaats voor materialen en de eventueel toekomstige bodemingrepen in de individuele kavels het eventueel aanwezig bodemarchief over het volledige plangebied zullen bedreigen. Bijgevolg wordt uitgegaan van een integrale verstoring.



Figuur 9: Zone bodemingrepen weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).



Figuur 10: Verkevelingsplan met in het geel de contour van het plangebied (Bron: opdrachtgever).



DOORSNED E AA
 schaal 1/50

Figuur 11: Doorsnede koppelwoning (Bron: opdrachtgever).



1.4 Assessmentrapport

Het assessmentrapport omvat alle relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal, die bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Dit rapport heeft als doel het plangebied binnen zijn archeologisch en landschappelijk kader te plaatsen, rekening houdend met de geplande bodemingrepen. De studie maakt gebruik van verschillende datasets, waarbij het uitgangspunt steeds het ontwerpplan van de toekomstige bodemingrepen is. Dit ontwerpplan wordt telkens geprojecteerd op de geologische, bodemkundige en historische kaarten. Alle kaartmateriaal werd vervaardigd met behulp van QGIS, een geografisch informatiesysteem.

Op basis van deze assessment van het projectgebied kan een gegronde argumentatie opgesteld worden over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen archeologische maatregelen, die uiteengezet worden in deel 2: het programma van maatregelen.

1.4.1 Fysisch geografische en geologische situatie

Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.

Bron	Informatie
Landschappelijke situering	Zandstreek buiten de Vlaamse Vallei
Tertiair	Lid van Pittem (Formatie van Gentbrugge)
Quartair	Type 1, type 3
Bodemtypes	Zcg, Zdh
Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen	16.4 – 17.2 m TAW
Hydrografie	IJzerbekken (deelbekken: Gistel-Ambacht)

1.4.1.1 Landschappelijke situering

Landschappelijk gezien is het plangebied gelegen in de Zandstreek buiten de Vlaamse Vallei, meer specifiek in het sublandschap Westelijke Houtland.

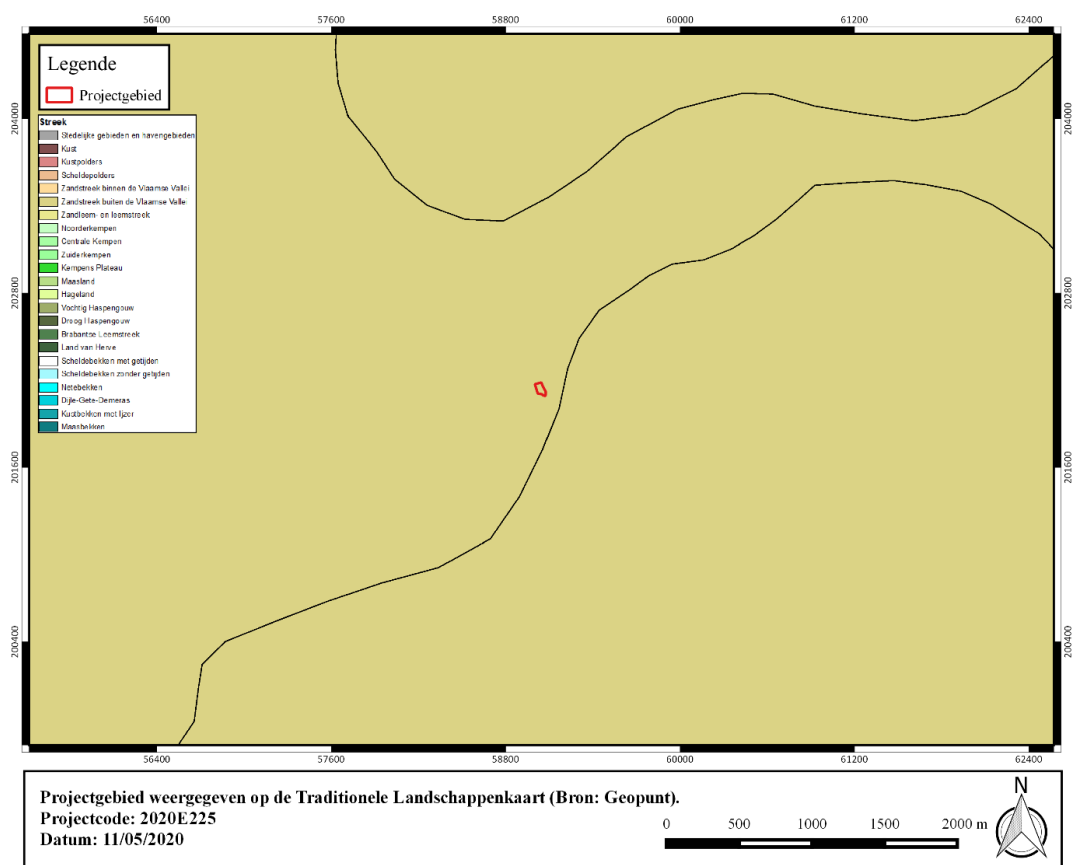
Het plangebied is gelegen op de noordwestelijke helling van een noordelijke uitloper van het Plateau van Wijnendale. Het meest noordelijke punt van deze uitloper betreft Aartrijkeberg, waarop de dorpskern van Aartrijke is ingeplant. Het hydrografisch stelsel wordt gevormd door de beken die de opduikingen van het tertiair subtraat ontwateren. De afwatering in de omgeving van het plangebied gebeurt in essentie vanaf het Plateau van Wijnendale richting de noordelijk gelegen overgangszone richting de kustpolders. Precies ten oosten en ca. 100 meter ten westen van het plangebied lopen de beekvalleien van respectievelijk de Boergonjevaart en de Pierlinckbeek. Deze komen ofwel rechtstreeks, ofwel via de Bourgognevaart, terecht in de Moerdijkbeek-Moerdijkvaart.

Op het lokaal hoogtemodel situeert het plangebied zich op een hoogte van ca. 16.4-17.2 m TAW. Het lokaal hoogtemodel doet een zekere mate van reliëfwijziging vermoeden. Hoogstwaarschijnlijk is het terrein recent geëgaliseerd in functie van de aanwezige bebouwing. Welke impact deze reliëfwijzigingen hebben gehad op het eventueel aanwezig bodemarchief is niet gekend.

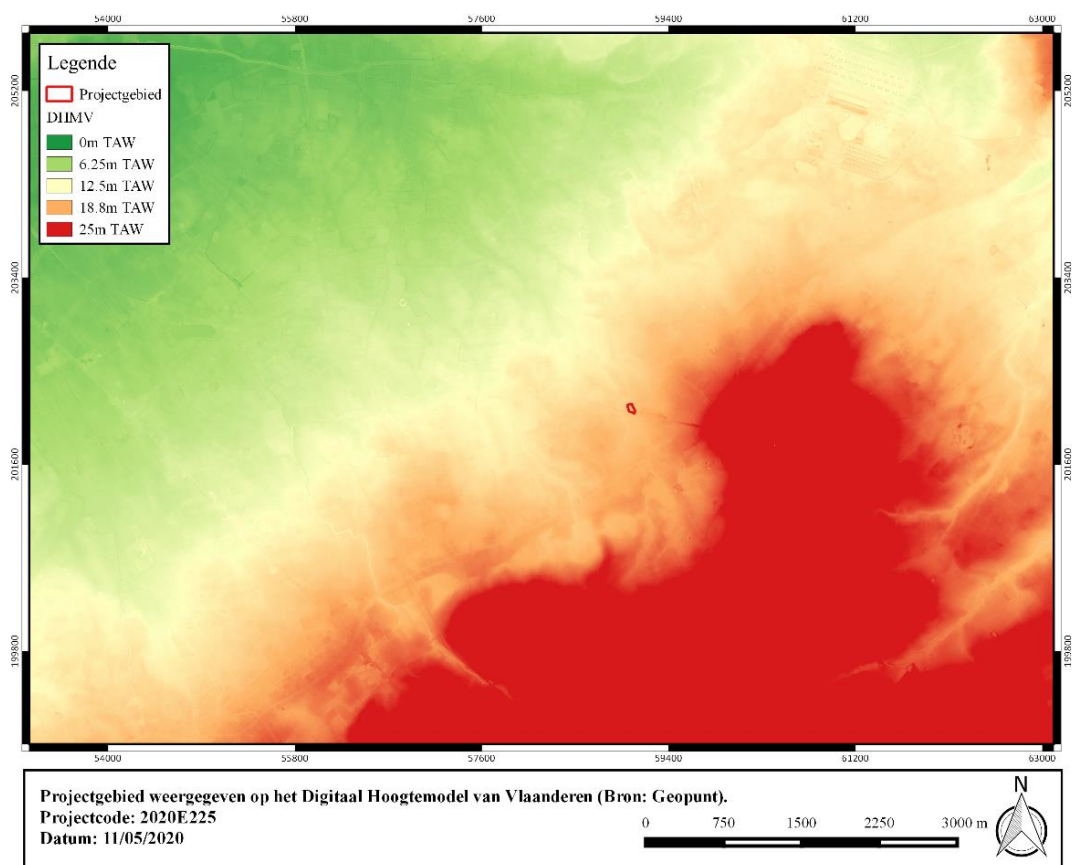
Hydrografisch gezien is het plangebied gelegen in het IJzerbekken, deelbekken Gistel-Ambacht.

De landschappelijke ligging van het plangebied op de noordelijke helling van een uitgestrekt plateau in de directe omgeving van beekvalleien, moet een zekere aantrekkingskracht uitgeoefend hebben op jager-verzamelaars in de regio.

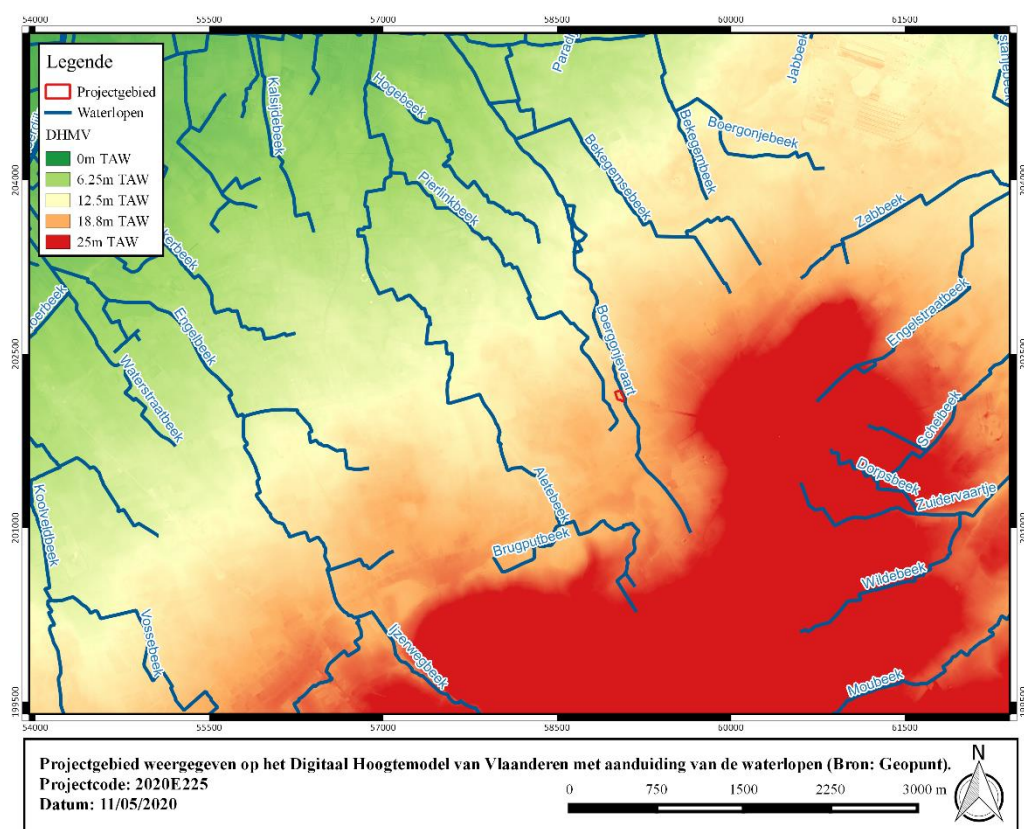




Figuur 12: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).



Figuur 13: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

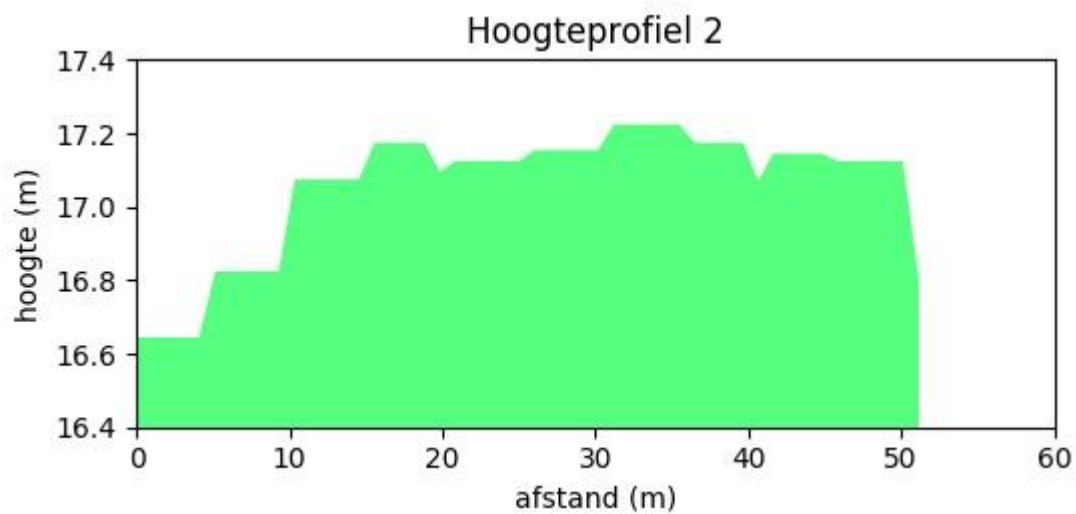
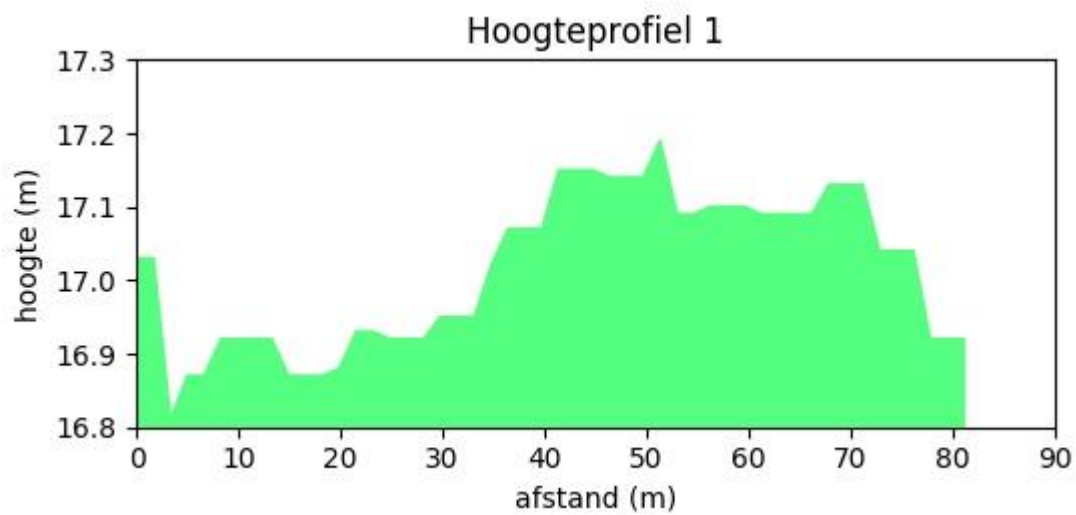


Figuur 14: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen met aanduiding van de waterlopen (Bron: Geopunt).



Figuur 15: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen met aanduiding van de profiellijnen (Bron: Geopunt).



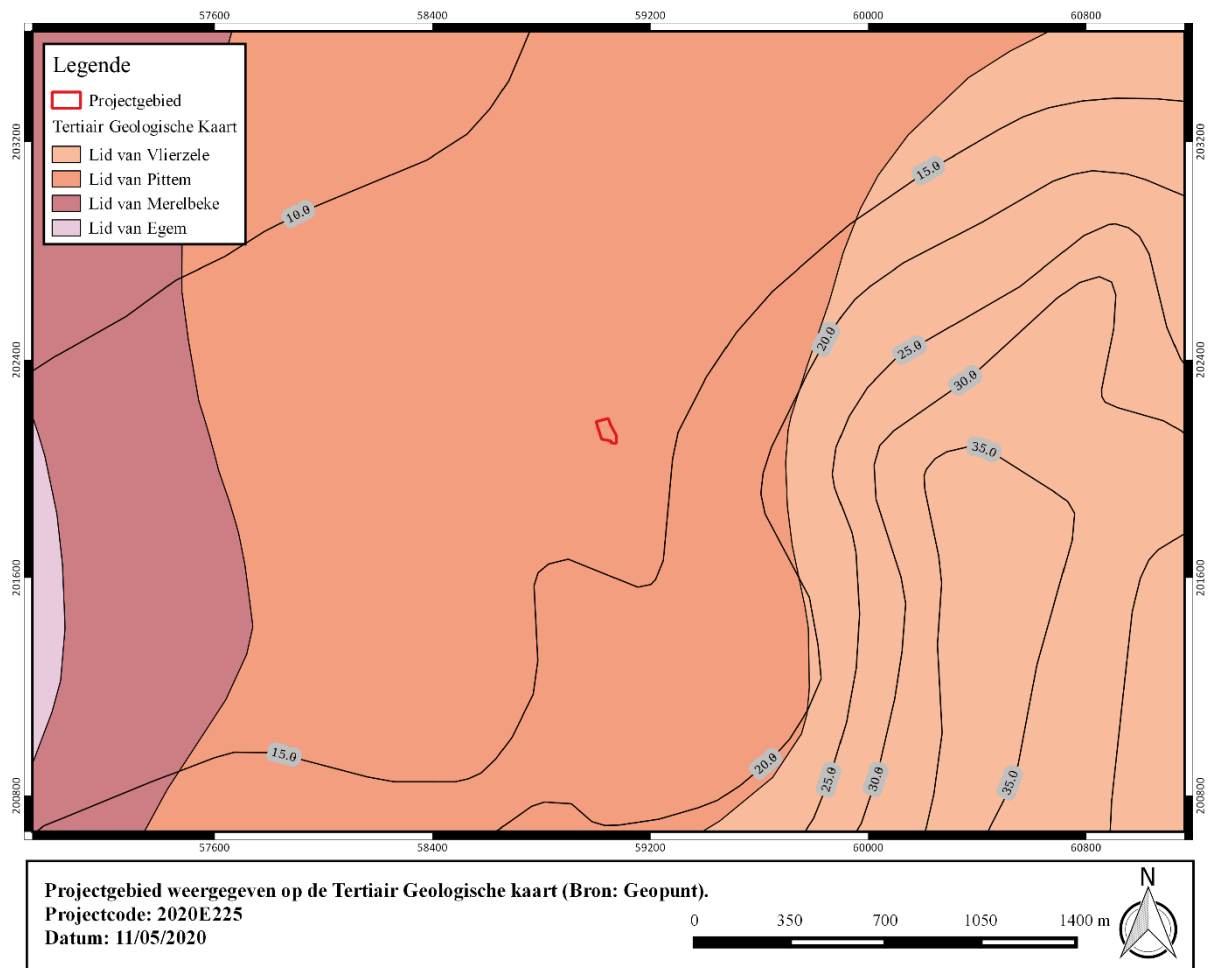


Figuur 16: Hoogteverloop, NW-ZO en ZW-NO (Bron: Geopunt).

1.4.1.2 Tertiaire lithostratigrafie

Het projectgebied is gelegen in het **Lid van Pittem** (Formatie van Gentbrugge). De Formatie van Gentbrugge bestaat uit een afwisseling van kleiige siltige en zandige mariene sedimenten met enkele macrofossielen. Het is onderverdeeld in drie leden; van oud naar jong: het Lid van Merelbeke, het Lid van Pittem en het Lid van Vlierzele.

Het Lid van Pittem bestaat uit een afwisseling van dunne laagjes kleiig-zandig grof silt en glauconiethoudend kleiig-siltig fijn zand. De laminae zijn dikwijls gebioturbeerd. Er komen getijdegeulen voor in het sediment wat in de intertidale zone is afgezet. Plaatselijk komen zandsteenbanken met opalcement voor (veldstenen).

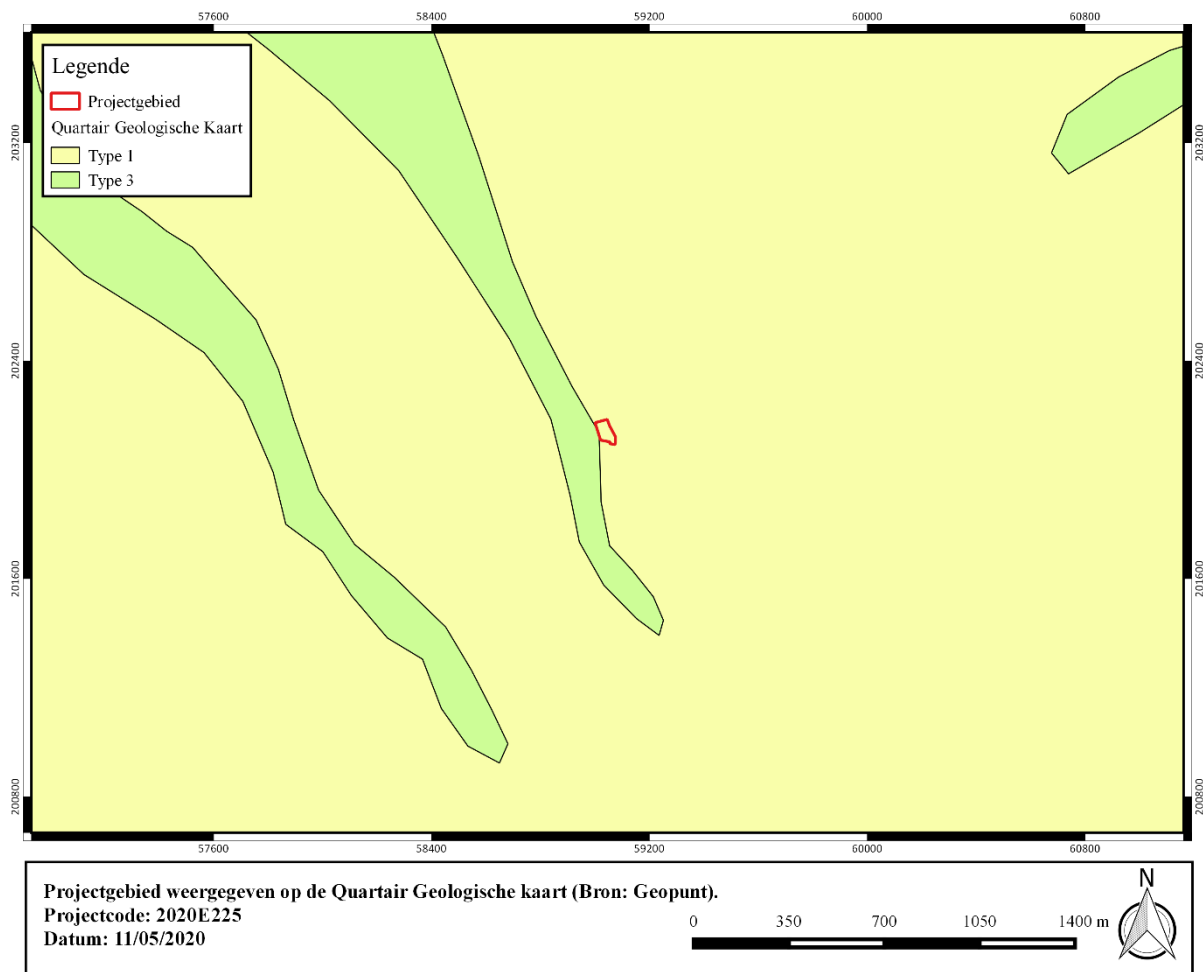


Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).



1.4.1.3 Quartaire lithostratigrafie

Het projectgebied is gelegen in het Quartair **Type 1**. Dit type bestaat uit een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen (zand tot zandleem). Deze afzetting kan eventuele hellingsafzettingen van het Quartair bevatten.



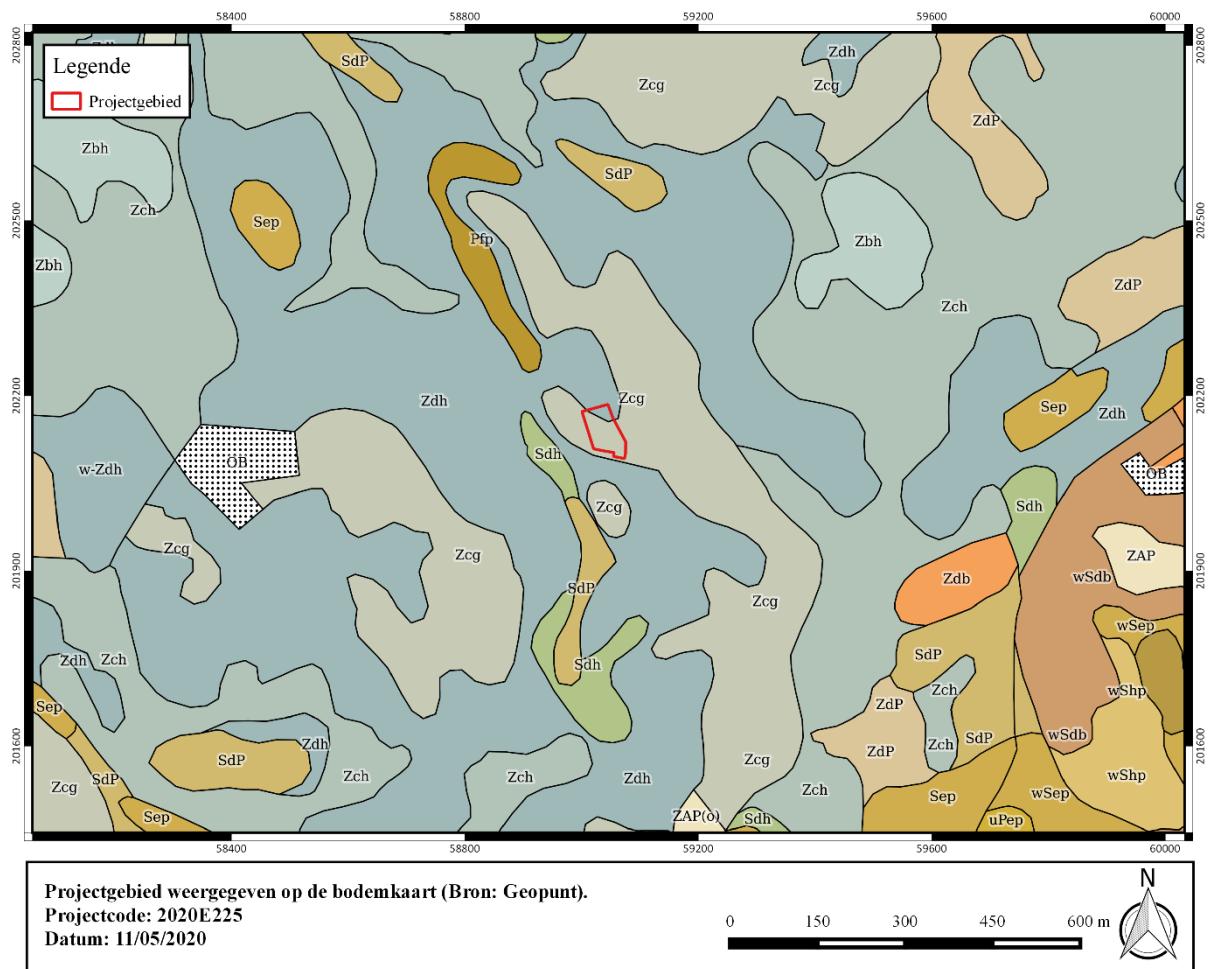
Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.1.4 Bodenvormingsprozessen

Binnen de contouren van het plangebied kunnen twee bodemtypes geconstateerd worden.

Het bodemtype **Zcg** is een matig droge zandbodem met duidelijke ijzer en/of humus B horizont. Het is een Podzol met een grijze bovengrond van wisselende diepte. Vaak vertoont de onderste B horizont een verkitting. Roestverschijnselen beginnen tussen 60 en 90 cm.

Het bodemtype **Zdh** is een matig natte zandbodem met verbrokkelde ijzer en/of humus B horizont. Het is een Postpodzol met een sterk gehomogeniseerde bovengrond van meer dan 30 cm dik, donker bruingrijs en met een hoog humusgehalte (3-5%). Roestverschijnselen beginnen tussen 40 en 60 cm en zijn vaak moeilijk of niet waar te nemen gezien deze zich bevinden in de Podzol B. Naar beneden toe worden deze roestverschijnselen duidelijker.



Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).

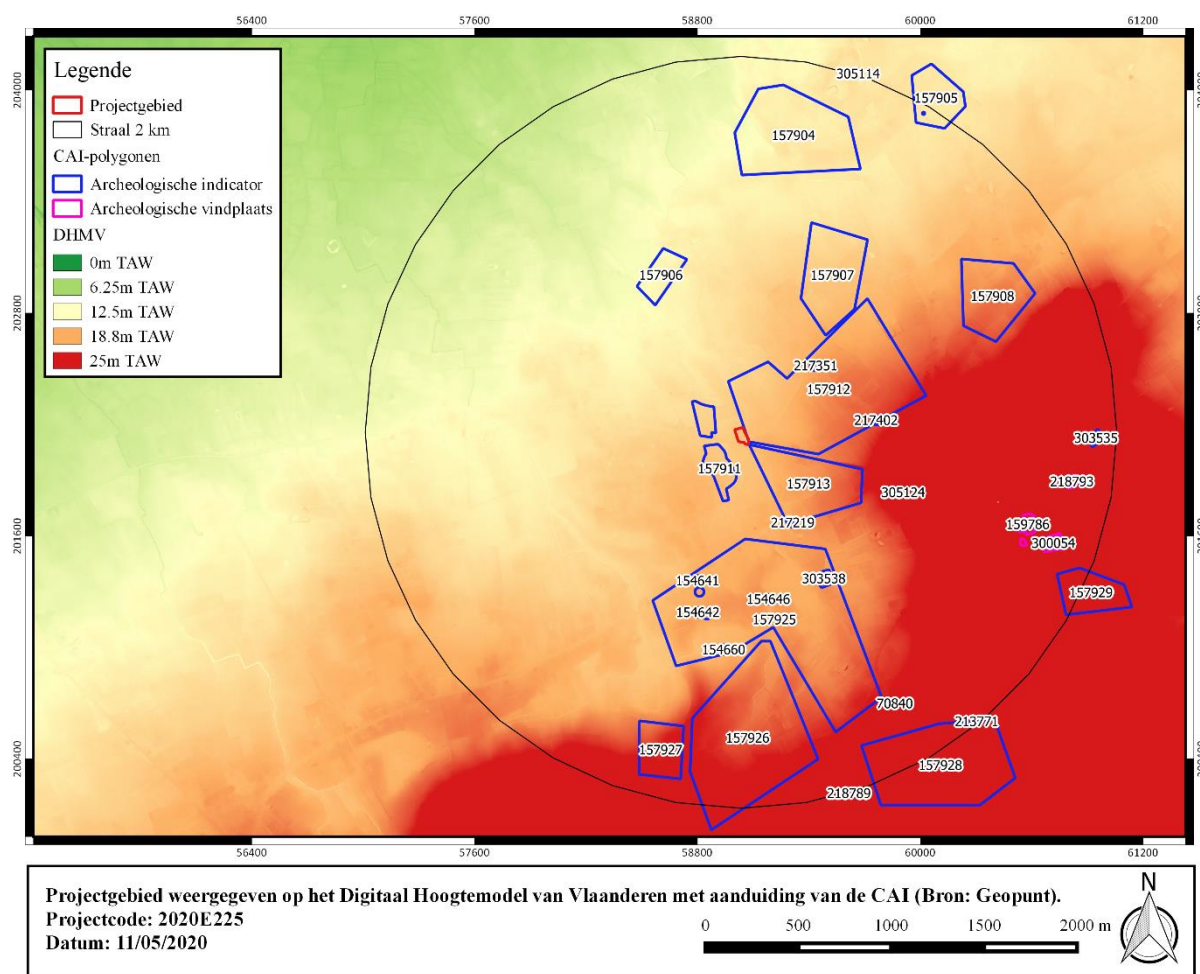


1.4.2 Historische en archeologische voorkennis

1.4.2.1 Overzicht van de gekende archeologische waarden

Op onderstaande kaart zijn de archeologische vindplaatsen binnen een straal van 2 km van het plangebied weergegeven. De landschappelijke ligging van het plangebied moet een zekere aantrekkingskracht uitgeoefend hebben op jager-verzamelaars. In het begin van de 20ste eeuw werd door baron Maurice de Maere d'Aertrycke aan de bronnen van de MoubEEK neolithische sporen aangetroffen. In totaal konden vier neolithische vindplaatsen onderscheiden worden met talrijke vondsten uit de steentijd, hetgeen indicatief is voor menselijke aanwezigheid gedurende het neolithicum. Tal van luchtfotografische indicatoren in de ruime regio van Aatrijke wijzen ook op de aanwezigheid van grafcirkels vanaf de bronstijd op het zogenaamd Gemeneveld. Zowel dubbele cirkelvormige structuren uit de bronstijd als langwerpige omgrachte structuren (langbed) uit de late bronstijd konden herkend worden.

Via een aantal opgravingen is tevens menselijke aanwezigheid op het grondgebied van Aatrijke vastgesteld in de Romeinse periode. Aatrijke zou aangesloten geweest zijn op het Romeins wegennetwerk via de Steenweg en de Zeeweg. Verder is via historisch-cartografische indicatoren de aanwezigheid van een aantal laatmiddeleeuwse hoeves aangetoond. Concreet is er binnen de projectgrenzen een verwachting naar sporen uit zowel de steentijd, metaaltijd, Romeinse periode, middeleeuwen en post-middeleeuwen.



Figuur 20: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen met aanduiding van de CAI binnen een straal van 2 km (Bron: Geopunt).

I. Archeologische vindplaatsen

70840	Controle van werken (1972); NK: 150 m Romeinse tijd: de Zeeweg is een Romeinse weg die de Zandstraat in Oudenburg verbindt met de Steenstraat in Aartrijke, via Bekegem en Roksem. In 1972 werd bij verbredingswerken aan de Zeeweg de antieke bestrating van de Zeeweg aangesneden op verschillende plaatsen ten zuiden van het kruispunt met de Steenstraat. Hier kon vastgesteld worden dat de substructie dezelfde is als deze waargenomen bij de Steenstraat, namelijk een bedding van veldstenen. Bij het onderzoek van de Zeeweg konden drie verschillende lagen in de opbouw van de weg worden onderscheiden: een laag verzette zavel als nivellering, een laag grote veldstenen en een laag zavel vermengd met kleine brokken veldstenen en leembrokken. Ook bevestigden de vondsten dat de Zeeweg, komende van Oudenburg, niet eindigt in Aartrijke maar doorloopt in zuidelijke richting. Bij het kruispunt van twee Romeinse wegen mag de locatie van een Romeinse nederzetting verwacht worden. Bron: Thoen, H. 1974, Aartrijke (W.-VI.): Romeins wegennet, in: Archeologie 1974/1, p. 21.
-------	--



159786	Mechanische prospectie (2011); NK: 15 m Nieuwe tijd: postmiddeleeuwse gracht. Bron: Huyghe J. & Verwerft D. 2011, Resultaten archeologisch onderzoek Jonkhove, Aatrijke (Zedelgem), Raakvlak.
218789	Mechanische prospectie (2011); NK: 15 m Onbepaald: geen sporen. Bron: Verwerft D. 2011: Zeeweg Zuid 10. Resultaten archeologisch onderzoek Zeeweg Zuid 10, Aatrijke (Zedelgem), Raakvlak nota, Brugge.
218793	Mechanische prospectie (2011); NK: 15 m Nieuwe tijd: kuilen. Nieuwste tijd: fragment van een bakstenen muur. Bron: Verwerft D. 2011: Resultaten archeologisch vooronderzoek Schoolstraat, Aatrijke (Zedelgem), Raakvlak nota 2011, Brugge.
219671	Mechanische prospectie (2012); NK: 15 m 18^{de} eeuw: drie goed bewaarde kuilen en een gracht met 17^{de}-18^{de}-eeuws materiaal. Sporen van de vroegere bewoning werden aangetroffen in de vorm van een 10 tot 30 cm dikke puinlaag. Bron: Verwerft, D., Roelens, F., Huyghe, J., 2014: Hoek Aatrijkestraat - Baekelandlaan, Aatrijke (Zedelgem) - Resultaten van het archeologisch proefonderzoek, Raakvlak rapport.
300054	Opgraving (1995); NK: 15 m Midden-Romeinse tijd: bewoningssporen die weinig schervenmateriaal uit het Hoge Keizerrijk bevatten. Bron: Hollevoet Y.: Activiteitenverslag 1ste trimester 1995.
305124	Opgraving; NK: 15 m Vroeg-Romeinse tijd: aardewerk. Het grootste deel van het materiaal is gebruiksaardewerk van lokale of regionale makelij met duidelijke ijzertijdtradities. Vooral potten versierd met groeven en indrukken. Ook enkele scherven terra rubra afkomstig van bekertypes. Onbepaald: venige structuur met fragmenten van misbakken stenen. Bron: Reniere S. 2010, Vroeg-Romeinse horizonten in de civitas Menapiorum. Materiaalstudie van de "hoogtesites" Kooigembos en Aatrijke-Oliemeulen, in: Terra Incognita 4 academiejaar 2007-2008, pp. 111-129.

II. Archeologische indicatoren

Historisch-cartografische en iconografische data

303535	Cartografie (2003); NK: 15 m Late middeleeuwen: site met walgracht.
303538	Cartografie (2003); NK: 15 m Late middeleeuwen: site met walgracht.

Metaaldetectie

213771	Metaaldetectie (2017); NK: 15 m Romeinse tijd: munten. 17 ^{de} eeuw: munten te dateren rond 1600.
217219	Metaaldetectie (2016); NK: 15 m 18 ^{de} eeuw: munt. 20 ^{ste} eeuw: uniformknopen WO I (1 met leeuw, 1 met anker), kogelhulzen, kogelpunten, munten, Belgische oorlogscint uit 1944.
217351	Metaaldetectie (2017); NK: 15 m 18 ^{de} eeuw: dubbele schelling van Maria Theresia. Voorzijde: klimmende leeuw naar links met geheven zwaard, steunend op wapenschild muntteken van Antwerpen. Tekst: MAR.TH.D:G.R.JMP.G.HUN.BOH.R wat wil zeggen 'Maria Theresia bij gratie gods Keizerin van Hongarije en Bohemen'. Keerzijde: Boergondisch kruis met in het midden een gekroond wapenschild, jaartal 1753. Tekst: ARGH.AUS. DUX BURG.BRAB.C.FL. wat wil zeggen 'Aartshertog(in) van Oostenrijk hertog(in) van Bourgondië en Brabant Gravin van Vlaanderen'.
217402	Metaaldetectie (2017); NK: 15 m Middeleeuwen: schoengespe. Volle middeleeuwen: zilveren deniertje, Mailde d'orchies, 1168 - 1191, geslagen onder Filips van de Elzas. Nieuwe tijd: munten, knoopjes. 20 ^{ste} eeuw: kogels.
220203	Metaaldetectie (2017); NK: 15 m



	18 ^{de} eeuw: zilveren dubbele schelling Antwerpen 1753.
--	---

Toevalsvondst

305114	Toevalsvondst (1968); NK: 15 m Midden-Romeinse tijd: koperen antoninianus van Aurelianus (270-275). Voorzijde: IMPAVRELIANVSAVG, keizer in pantser met stralenkroon. Keerzijde: VIRTMILITUM, rechtopstaande soldaat met speer en Victoria, keizer met scepter en globe, onderaan het muntteken. Bron: Goeminne H. 1969, Aatrijke en Torhout: Romeinse munten, in: Archeologie, 1969, 1, p. 15-16.
--------	--

Luchtfotografie

154641	Luchtfotografie (1992); NK: 150 m Onbepaald: circulaire structuur die deel uitmaakt van een grafveld. Rond het grafveld liggen vier kleine circulaire structuren met een diameter kleiner van 10 m, mogelijk zijn deze ook funerair. Bron: Bourgeois, J., Meganck, M. & Semey, J. 1998: Cirkels in het land. Een inventaris van cirkelvormig structuren in de provincies Oost- en West-Vlaanderen, II, Archeologische Inventaris Vlaanderen. Buitengewone reeks 5, Gent, p. 20-30.
154642	Luchtfotografie (1992); NK: 150 m Onbepaald: circulaire structuur die deel uitmaakt van een grafveld. Rond het grafveld liggen vier kleine circulaire structuren met een diameter kleiner van 10 m, mogelijk zijn deze ook funerair. Bron: Bourgeois, J., Meganck, M. & Semey, J. 1998: Cirkels in het land. Een inventaris van cirkelvormig structuren in de provincies Oost- en West-Vlaanderen, II, Archeologische Inventaris Vlaanderen. Buitengewone reeks 5, Gent, p. 20-30.
154643	Luchtfotografie (1992); NK: 150 m Onbepaald: circulaire structuur die deel uitmaakt van een grafveld. Rond het grafveld liggen vier kleine circulaire structuren met een diameter kleiner van 10 m, mogelijk zijn deze ook funerair. Bron: Bourgeois, J., Meganck, M. & Semey, J. 1998: Cirkels in het land. Een inventaris van cirkelvormig structuren in de provincies Oost- en West-Vlaanderen, II, Archeologische Inventaris Vlaanderen. Buitengewone reeks 5, Gent, p. 20-30.

154645	Luchtfotografie (1992); NK: 150 m Metaaltijden: circulaire structuur die deel uitmaakt van een grafveld. Rond het grafveld liggen vier kleine circulaire structuren met een diameter kleiner van 10 m, mogelijk zijn deze ook funerair. Bron: Bourgeois, J., Meganck, M. & Semey, J. 1998: Cirkels in het land. Een inventaris van cirkelvormig structuren in de provincies Oost- en West-Vlaanderen, II, Archeologische Inventaris Vlaanderen. Buitengewone reeks 5, Gent, p. 20-30.
154646	Luchtfotografie (1992); NK: 150 m Onbepaald: circulaire structuur. Bron: Bourgeois, J., Meganck, M. & Semey, J. 1998: Cirkels in het land. Een inventaris van cirkelvormig structuren in de provincies Oost- en West-Vlaanderen, II, Archeologische Inventaris Vlaanderen. Buitengewone reeks 5, Gent, p. 20-30.
154660	Luchtfotografie (1992); NK: 150 m Onbepaald: circulaire structuur. Bron: Bourgeois, J., Meganck, M. & Semey, J. 1998: Cirkels in het land. Een inventaris van cirkelvormig structuren in de provincies Oost- en West-Vlaanderen, II, Archeologische Inventaris Vlaanderen. Buitengewone reeks 5, Gent, p. 20-30.
154665	Luchtfotografie (1992); NK: 150 m Onbepaald: circulaire structuur. Bron: Bourgeois, J., Meganck, M. & Semey, J. 1998: Cirkels in het land. Een inventaris van cirkelvormig structuren in de provincies Oost- en West-Vlaanderen, II, Archeologische Inventaris Vlaanderen. Buitengewone reeks 5, Gent, p. 20-30.
157904	Luchtfotografie; NK: 15 m Nieuwe tijd: kavelstructuren onder bosje dat op de Ferrariskaart te zien is. Onbepaald: verdwenen beektracé, kuilenconcentraties, greppels en grachten. Het gaat hier mogelijk om een kavelcomplex uit de middeleeuwen of oudere periode. Bron: Bourgeois J. e.a. 2004, Inventarisatie van het archeologisch erfgoed van de gemeente Zedelgem op basis van luchtfotografisch onderzoek.
157905	Luchtfotografie; NK: 15 m Bronstijd: vaag spoor, mogelijk grafcirkel.



	Onbepaald: enkele gebogen lineaire sporen, mogelijk klein gebogen wegtracé, kuilen. Bron: Bourgeois J. e.a. 2004, Inventarisatie van het archeologisch erfgoed van de gemeente Zedelgem op basis van luchtfotografisch onderzoek.
157906	Luchtfotografie; NK: 15 m Onbepaald: kuilenconcentratie en een onregelmatige vlek die mogelijk wijst op een verdwenen bewoning. Het is niet duidelijk of de kuilenconcentratie en de vlek met elkaar in verband kunnen gebracht worden. Bron: Bourgeois J. e.a. 2004, Inventarisatie van het archeologisch erfgoed van de gemeente Zedelgem op basis van luchtfotografisch onderzoek.
157907	Luchtfotografie; NK: 15 m Onbepaald: greppel/gracht, recente verkavelingsstructuren, zone met vlekken/kuilen, mogelijk een lokaal wegtracé, een spoor dat de vorm heeft van een vierkante enclosure (mogelijk oude verkavelingsstructuur). Bron: Bourgeois J. e.a. 2004, Inventarisatie van het archeologisch erfgoed van de gemeente Zedelgem op basis van luchtfotografisch onderzoek.
157908	Luchtfotografie; NK: 15 m Onbepaald: kuilen, verkavelingsstructuren, mogelijk gedempte gracht. Bron: Bourgeois J. e.a. 2004, Inventarisatie van het archeologisch erfgoed van de gemeente Zedelgem op basis van luchtfotografisch onderzoek.
157911	Luchtfotografie; NK: 15 m Onbepaald: twee concentraties met kuilen. Bron: Bourgeois J. e.a. 2004, Inventarisatie van het archeologisch erfgoed van de gemeente Zedelgem op basis van luchtfotografisch onderzoek.
157912	Luchtfotografie; NK: 15 m Nieuwe tijd: oudere en recentere kavelstructuren. Onbepaald: opduiking omgeven door enkele lineaire sporen (enclosure?) en waarop zich een opmerkelijk donker vlekje bevindt. In de onmiddellijke omgeving van deze sporen werden kuilenconcentraties en andere lineaire sporen aangetroffen. Het verband met de eerste enclosure is nog onduidelijk. Op naburige percelen trof men nog enkele enclosures aan. Bron: Bourgeois J. e.a. 2004, Inventarisatie van het archeologisch erfgoed van de gemeente Zedelgem op basis van luchtfotografisch onderzoek.
157913	Luchtfotografie; NK: 15 m

	Bronstijd: klein cirkelvormig spoor. Nieuwe tijd: oude en recentere kavelstructuren. Onbepaald: kuilenconcentratie rond het cirkelvormig spoor, rechthoekige enclosure (mogelijk gaat het om een funerair ritueel monument). Bron: Bourgeois J. e.a. 2004, Inventarisatie van het archeologisch erfgoed van de gemeente Zedelgem op basis van luchtfotografisch onderzoek.
157925	Luchtfotografie; NK: 15 m Metaaltijden: restant van een grafcirkel zonder gracht, cirkelvormige en rechthoekige enclosure. Bronstijd: grafheuvels, langbed, lineaire sporen die lijken aan te sluiten op twee van de grafcirkels. Ijzertijd: vierkante enclosure. Nieuwe tijd: oude en recente kavelstructuren, wegtracé. Onbepaald: kuilenconcentraties. Bron: Bourgeois J. e.a. 2004, Inventarisatie van het archeologisch erfgoed van de gemeente Zedelgem op basis van luchtfotografisch onderzoek.
157926	Luchtfotografie; NK: 15 m Bronstijd: cirkelvormig spoor. Nieuwe tijd: oud wegtracé, oude en recentere kavelstructuren. Onbepaald: grachten en greppels, zones met vlekken/kuilen. Bron: Bourgeois J. e.a. 2004, Inventarisatie van het archeologisch erfgoed van de gemeente Zedelgem op basis van luchtfotografisch onderzoek.
157927	Luchtfotografie; NK: 15 m Onbepaald: greppel/gracht, kuilenconcentratie en een opvallend ovaalvormig spoor. Bron: Bourgeois J. e.a. 2004, Inventarisatie van het archeologisch erfgoed van de gemeente Zedelgem op basis van luchtfotografisch onderzoek.
157928	Luchtfotografie; NK: 15 m Bronstijd: drie grafheuvels, cirkelvormig enclosure. Late middeleeuwen: mogelijk site met walgracht. Nieuwe tijd: oude en recentere kavelstructuren.



	Onbepaald: oud wegtracé, kuilen, brede gracht. Bron: Bourgeois J. e.a. 2004, Inventarisatie van het archeologisch erfgoed van de gemeente Zedelgem op basis van luchtfotografisch onderzoek.
157929	Luchtfotografie; NK: 15 m Nieuwe tijd: vierkantig spoor, verschillende kavels, kuilenconcentratie. Op de kaart van Ferraris is op deze locatie een bewoning te zien die nu verdwenen is. Het is vrij waarschijnlijk dat tenminste een deel van deze sporen met de verdwenen bewoning in verband kunnen gebracht worden. Bron: Bourgeois J. e.a. 2004, Inventarisatie van het archeologisch erfgoed van de gemeente Zedelgem op basis van luchtfotografisch onderzoek.

1.4.2.2 Historische context en bekende archeologische vindplaatsen

Tijdens de laatste ijstijd, een periode van ongeveer 116.000 tot 11.600 jaar geleden, staat de zeespiegel in de koudste fasen 120 meter lager dan nu. Tussen 37.000 en 16.000 jaar geleden neemt de koude dermate toe dat er geen sprake meer is van bewoning. Pas naar het einde van de ijstijd worden onze gebieden weer aantrekkelijk voor de mens. Onder invloed van de aanhoudende noordwestenwinden waaien dekzandruggen op, zoals de rug van Meetkerke over Koolkerke en Aardenburg of de dekzandbrug van Gistel over Brugge naar Maldegem. Op deze manier ontwikkelt zich een zwak golvend landschap met ZW-NO georiënteerde dekzandruggen. De dekzandruggen blokkeren de afwatering vanuit het binnenland waardoor voor deze zandruggen meren tot ontwikkeling komen (Assebroekse Meersen, Meetkerkse Moeren, ...). Op de plateaus, zoals het Plateau van Wijnendale, ontspringen beken die uitvloeien in de beekvalleien. Vermoedelijk zoekt het water in vlakkere gebieden zijn weg in een vlechtend patroon zonder echte beek te vormen.

Gedurende het mesolithicum trekken jager-verzamelaars door het landschap waarbij ze zich voornamelijk vestigen op de hoger gelegen zones. De landschappelijke ligging van het plangebied op de noordelijke helling van het Plateau van Wijnendale, met uitzicht op de brede vallei ten zuiden van voornoemde dekzandrug, én in de directe omgeving van een ruim aantal smalle beekvalleien, moet een grote aantrekkingskracht gehad hebben op jager-voedselverzamelaars in de regio. Gekende mesolithische vindplaatsen situeren zich immers voornamelijk op iets hoger gelegen zones in de directe nabijheid van water.

De overgang tussen het mesolithicum en het neolithicum wordt gekenmerkt door een evolutie van jager-verzamelaars naar sedentaire boeren. In het begin van de 20^{ste} eeuw werd door baron Maurice de Maere d'Aertrycke aan de bronnen van de Moubeek neolithische sporen aangetroffen. In totaal konden vier neolithische vindplaatsen onderscheiden worden met talrijke vondsten uit de steentijd.

Omdat vanaf 2000 v. Chr. brons het overheersende materiaal wordt bij de vervaardiging van werktuigen en wapens, wordt vanaf dan gesproken over de bronstijd. De informatie over de bronstijd in onze gebieden spitst zich voornamelijk toe op de grafcultus. Door middel van luchtfoto's werden op verschillende locaties in de omgeving van het plangebied circulaire structuren waargenomen die mogelijk als grafcirkels uit de bronstijd geïnterpreteerd kunnen worden. Dergelijke grafheuvels maakten niet zelden deel uit van omvangrijke grafvelden die meerdere honderden jaren werden gebruikt. Vooral tijdens de midden-bronstijd (1800 – 1500 v. Chr.) komen grafcirkels frequent voor. Tal van luchtfotografische indicatoren in de ruime regio van Aatrijke wijzen op de aanwezigheid van grafcirkels vanaf de bronstijd op het zogenaamd Gemeneveld. Zowel dubbele cirkelvormige structuren uit de bronstijd als langwerpige omgrachte structuren (langbed) uit de late bronstijd konden herkend worden.

Tijdens de 1ste-2de eeuw na Christus werd het wegennet in de streek vernieuwd. Aatrijke situeert zich op het kruispunt van twee Romeinse secundaire wegen, namelijk de Steenstraat en de Zeeweg. In 1972 werden aan deze wegen werken uitgevoerd. Hierbij kwam een bedding van grote veldsteen aan het licht wat wijst op de aanwezigheid van het oorspronkelijke Romeinse wegdek. De weg loopt van noordoost naar zuidwest via de Brugse Heirweg, de Engelstraat en de Steenstraat. Er zijn verschillende theorieën over het verdere verloop van deze weg. De meest recente theorie stelt dat de Steenstraat vanaf de Sparappelstraat een tracé volgt, dat overeenkomt met de Kapelleweg op de Atlas der Buurtwegen, en vervolgens rechtlijnig verloopt in het verlengde van de Steenstraat. Het kruispunt komt overeen met het kruispunt van de Steenstraat met Zeeweg Noord en Zeeweg Zuid. In de vroege middeleeuwen zou de weg naar een hoger



gelegen positie zijn verlegd, daar de lager gelegen zone onder water kwam te staan na het vertrek van de Romeinen en het verval van de afwateringssystemen. De Zeeweg, de tweede Romeinse buurtweg, volgt de weg Bavay via Doornik, Kortrijk en Aatrijke naar Oudenburg. Opgravingen langs de weg duiden op een Romeinse oorsprong. Hieruit blijkt tevens dat de huidige Ichtegemsestraat een laat-Romeinse oorsprong kent en onderdeel is van een verbindingsweg tussen de laat-Romeinse kustversterkingen Beerst over Koekelare, Ichtegem en Aatrijke naar Brugge.

Etymologisch zou de naam Aatrijke effectief teruggaan tot een Gallo-Romeins toponiem *Artiriacum*, samengesteld uit 'Artur' en 'acum' wat 'gebied dat toebehoort aan Arthur' betekent. Aatrijke zou zijn ontstaan als Romeinse versterking langsheen voornoemde wegen. In het begin van de 19^{de} eeuw werden talrijke Romeinse munten verzameld. Langsheen de Romeinse wegen konden tijdens verschillende prospecties dakpannen en aardewerk opgemerkt worden.

In de Merovingische periode kent de parochie Aatrijke zijn ontstaan. Koutertoponiemen wijzen effectief op een ingebruikname gedurende de vroege middeleeuwen. Het Merovingische koninklijk domein werd vóór 898 aan de bisschop van Doornik-Noyon geschonken. De eerste vermelding van Aatrijke dateert uit 898 wanneer de graaf van Vlaanderen Boudewijn II tussen 879 en 884 zijn macht wil uitbreiden. Hieruit blijkt dat de graaf Heidilo van Doornik-Noyon aan de Karolingische koning Karel de Eenvoudige om een schenking van Aatrijke vraagt. Dit bewijst dat het dorp ooit in handen was van Merovingische-Karolingische koningen. Later bezit Arnulf I de Grote Aatrijke waarbij de gemeente als *villa Atrecias* wordt vermeld. In 898 wordt Aatrijke bijgevoegd tot de kasselrij Brugge. In de 12^{de} – 13^{de} eeuw krijgt de kasselrij een eigen schepenbank. Het Platteland van het Vrije, onderdeel van het Brugse Vrije, is opgedeeld in parochies en ambachten. Aatrijke behoort samen met Zedelgem en Loppem tot de ambacht Aatrijke. In Aatrijke worden de heerlijkheden van Wijnendale, van den Houtschen en van het kannuniks geboren.

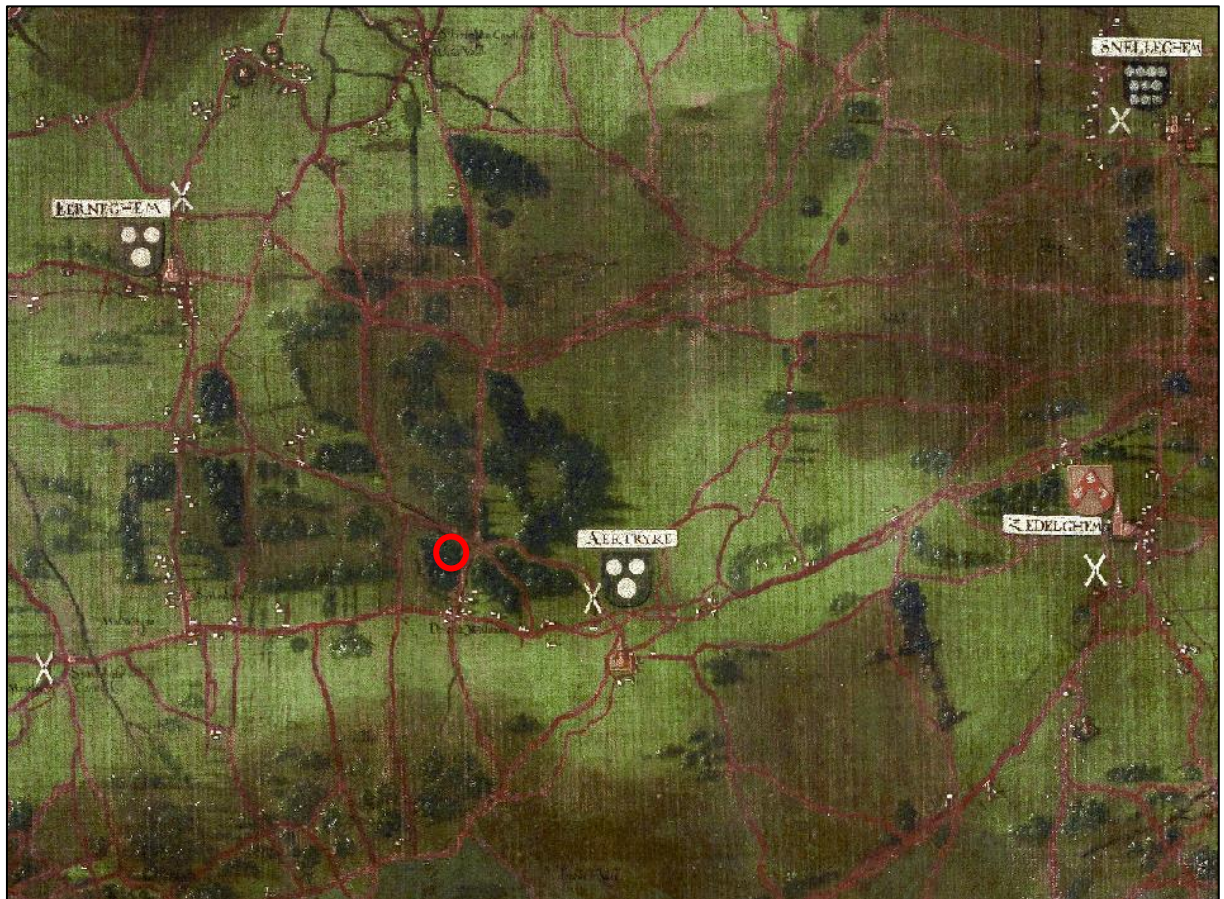
Aatrijke ressorteerde in de 16^{de} eeuw onder het nieuwe decanaat waarbij de calvinist Frans van Ryhove een calvinistische republiek vestigde in Brugge. Het gevolg hiervan zijn plunderingen en branden. De Malcontenten in het zuiden komen in opstand en veroveren Menen, Roeselare, Torhout en de kastelen van Handzame en Wijnendale. In 1583 kreeg Alexander Farnese de opdracht om deze opstandige gewesten te heroveren wat leidt tot brandschatten. 10 jaar later werd gepoogd Aatrijke opnieuw te herbevolken door een fortificatie op de hoek van de Brugse Heirweg en de Professor Nelisstraat op te richten en de kerk opnieuw te bouwen in de 17^{de} eeuw. De troebelen kennen echter geen einde door de oorlog tussen Spanje en de Nederlandse Republiek. Wanneer niet gevochten wordt, trekken beide soldatengroepen door het platteland op zoek naar buit. Ook de 18^{de} eeuw kent geen rust. Pas met de dood van Lodewijk XIV komt een einde aan het Frans imperialisme. De herbergen kunnen zich nu verder ontplooiën. In 1744 wordt Aatrijke echter opnieuw aangevallen door Franse troepen maar dankzij het verdrag van de Vrede van Aken onder keizerin Maria-Theresia kennen de Zuidelijke Nederlanden een langdurige periode van vrede. De plaatselijke ambachtslieden kennen een groei en richten zich vooral op lokale behoeften. In 1800 wordt Aatrijke tot aan de fusies in 1977 een zelfstandige gemeente. Aatrijke is als landelijke gemeente voornamelijk op landbouw gericht.³

³ Agentschap Onroerend Erfgoed 2020: Aatrijke [online], <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/15840>

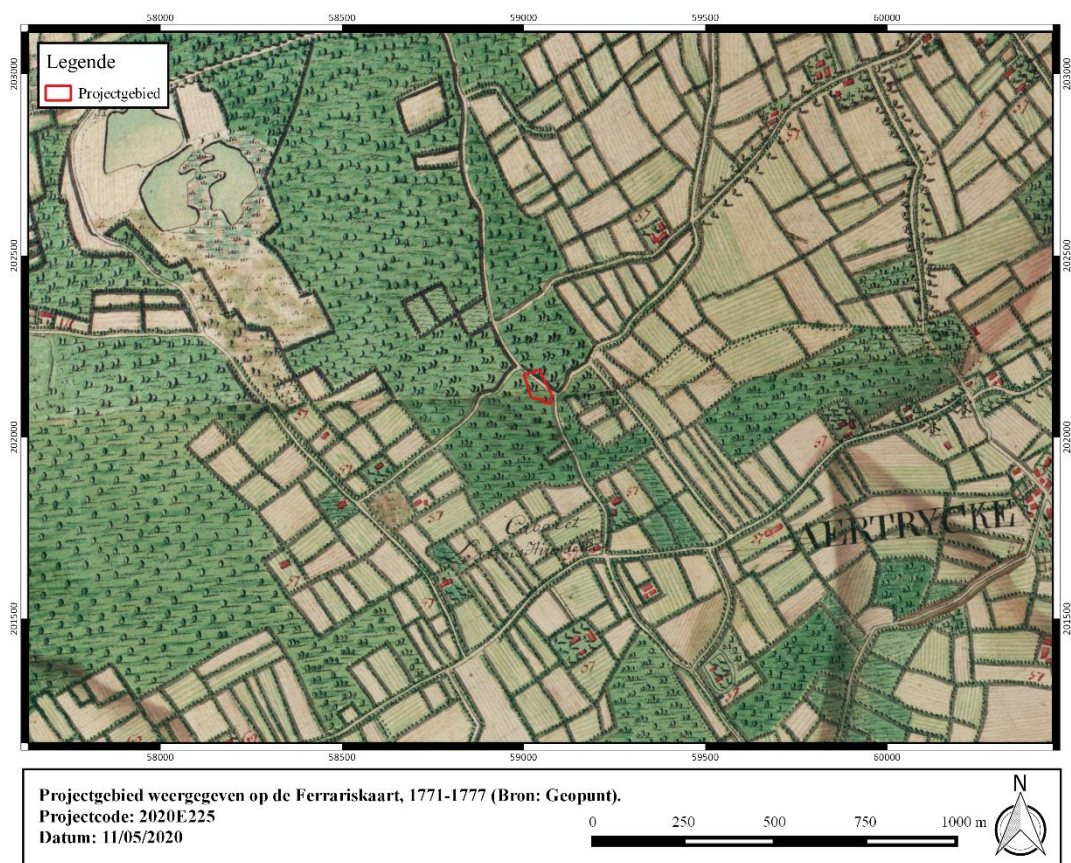
1.4.2.3 Archeologische indicatoren en cartografische bronnen

Op de Heraldische Kaart van het Brugse Vrije situeert het plangebied zich in een bebost gebied. Dit gebied staat bekend als het *Gemeneveld*. Deze zone bestaat uit onontgonnen veldgebied met vijvers. Dit is nog beter zichtbaar op de Ferrariskaart. Ten noordwesten van het plangebied zijn dergelijke vijvers op te merken. De weg Zeeweg Noord is reeds zichtbaar. Historisch gezien is de Zeeweg een invalsweg naar Torhout en vormt deze de belangrijkste en kortste verbinding met de zee. Samen met de Zeeweg Zuid maakt de Zeeweg Noord deel uit van een Romeinse secundaire weg die Oudenburg met Doornik verbindt over Aatrijke, Torhout, Gits, Roeselare en Kortrijk. In Aatrijke zelf kruist deze weg een andere Romeinse weg, namelijk de Steenstraat.

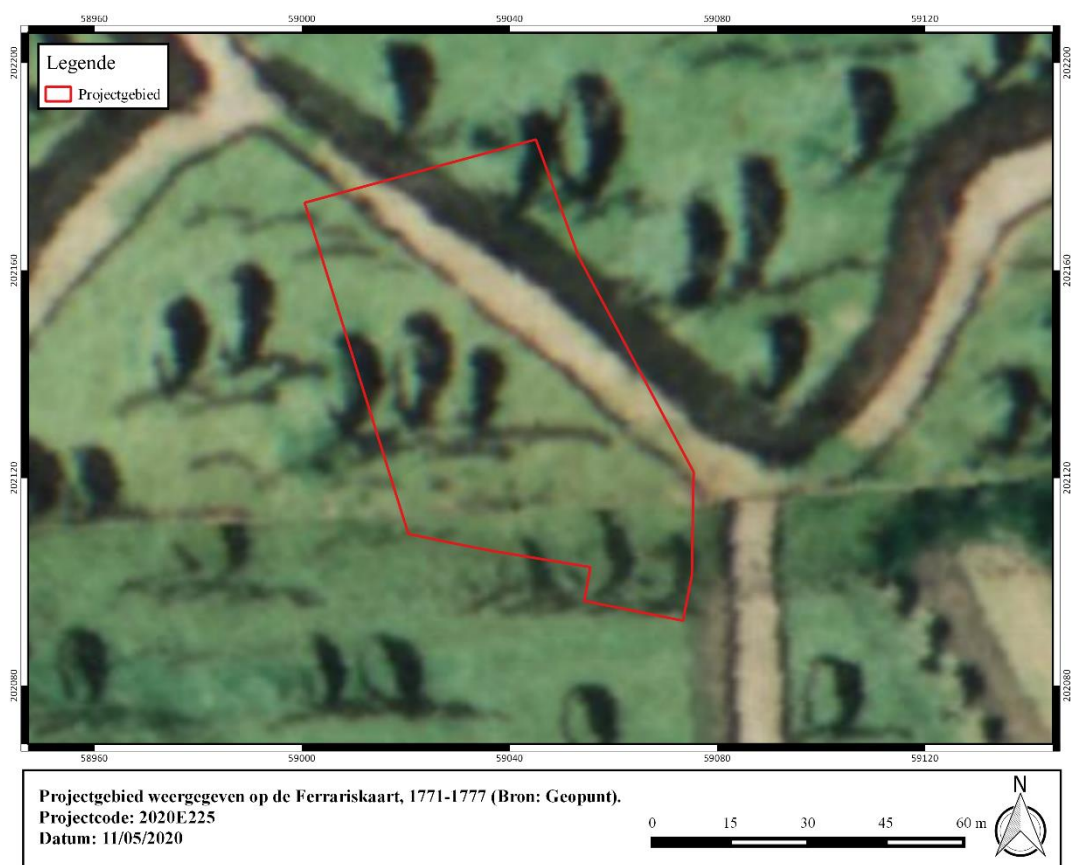
Op de Ferrariskaart is het plangebied ingenomen door bosgebied. De Zeeweg Noord lijkt deels doorheen het plangebied te lopen, wat vermoedelijk te wijten is aan een onnauwkeurigheid op de kaart. De Zeeweg Noord is op de Ferrariskaart omzoomd met bomen. Langs de weg komt verspreid lintbebouwing voor. Op de Atlas der Buurtwegen is voor het eerste de Boergonjewaart waar te nemen langs de oostzijde van de Zeeweg. De 19^e-eeuwse kaarten geven nog geen bebouwing weer binnen de projectgrenzen.



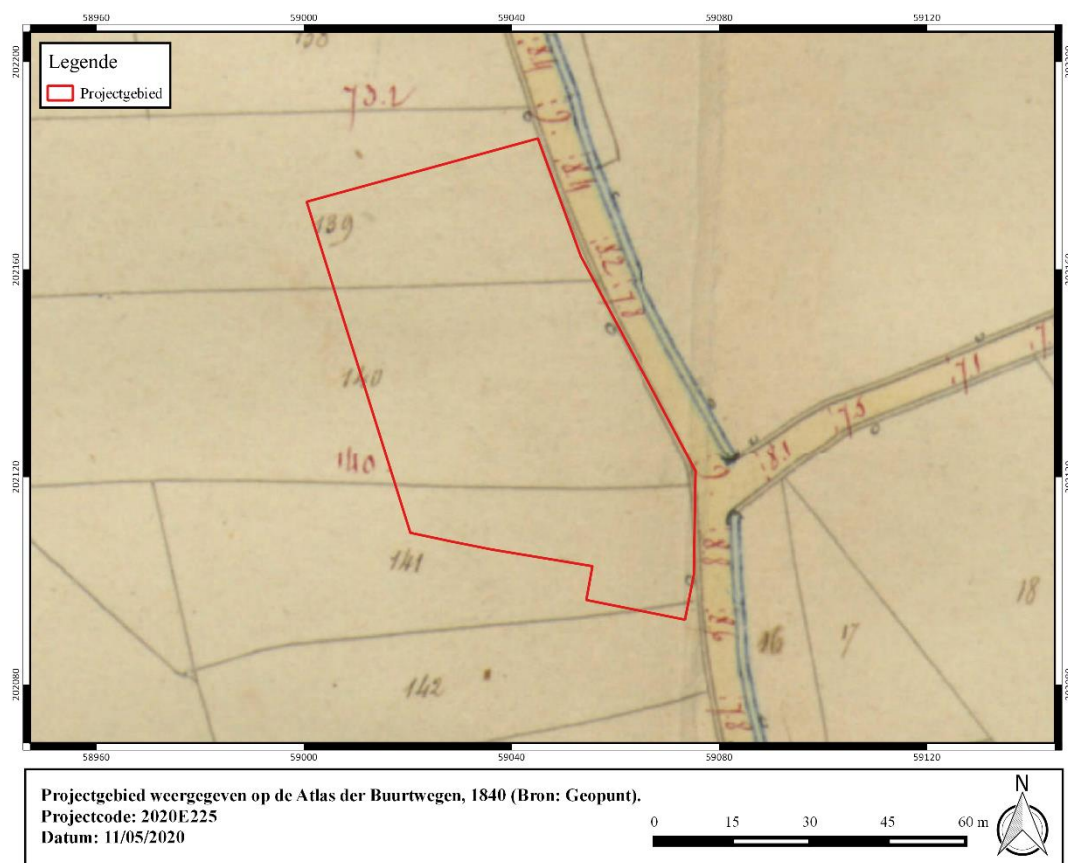
Figuur 21: Projectgebied bij benadering weergegeven op de Heraldische Kaart van het Brugse Vrije, 1597 (bron: Kaartenhuis Brugge).



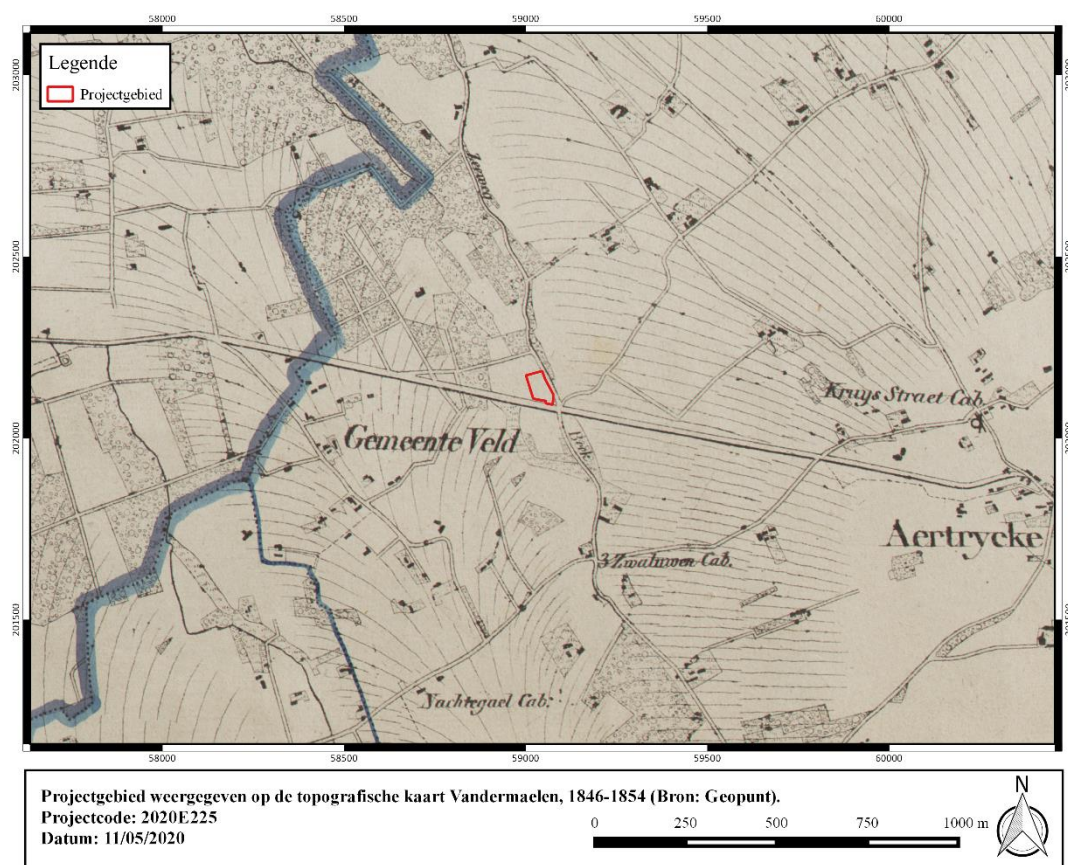
Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).



Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).

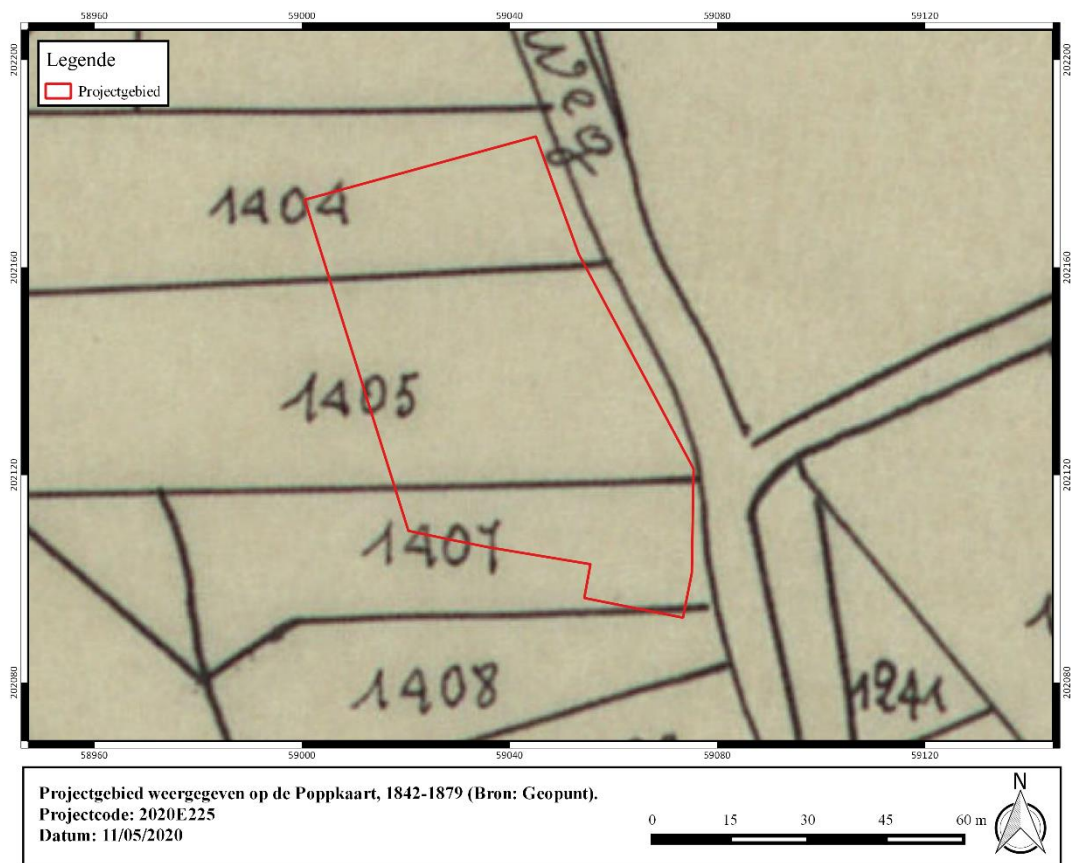


Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).



Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de Vandermaelenkaart, 1846-1854 (Bron: Geopunt).



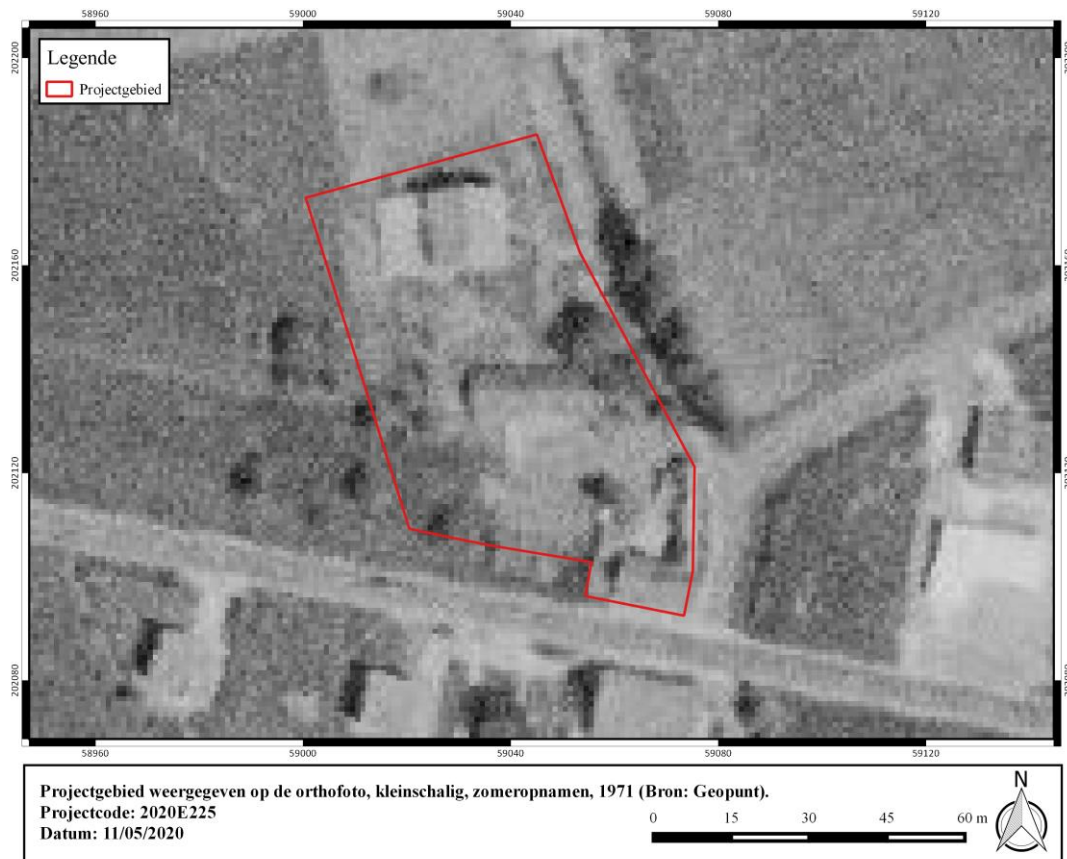


Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).

1.4.2.4 Huidige gebruik en verstoringen

De orthofotosequentie geeft een zekere evolutie weer in het bodemgebruik binnen de contour van het plangebied gedurende de laatste decennia.

Op de orthofoto van 1971 is de huidige bebouwing reeds duidelijk waar te nemen. Daarnaast is in het noorden een bijgebouw van ca. 363 m² zichtbaar. Het overige gedeelte is ingenomen door een groenzone en een onverharde oprit. Vanaf 2000-2003 zijn wijzingen binnen de grenzen van het projectgebied op te merken. In het noordoosten is een tweede inrit zichtbaar die via een onverharde weg naar de bijgebouwen leidt. Het westelijk gedeelte is in gebruik als akkerland. In 2005-2007 wordt het bijgebouw in het noorden gesloopt. Het erf wordt afgebakend door middel van een haag en bomen. De noordelijke zone is ingenomen als tuin.



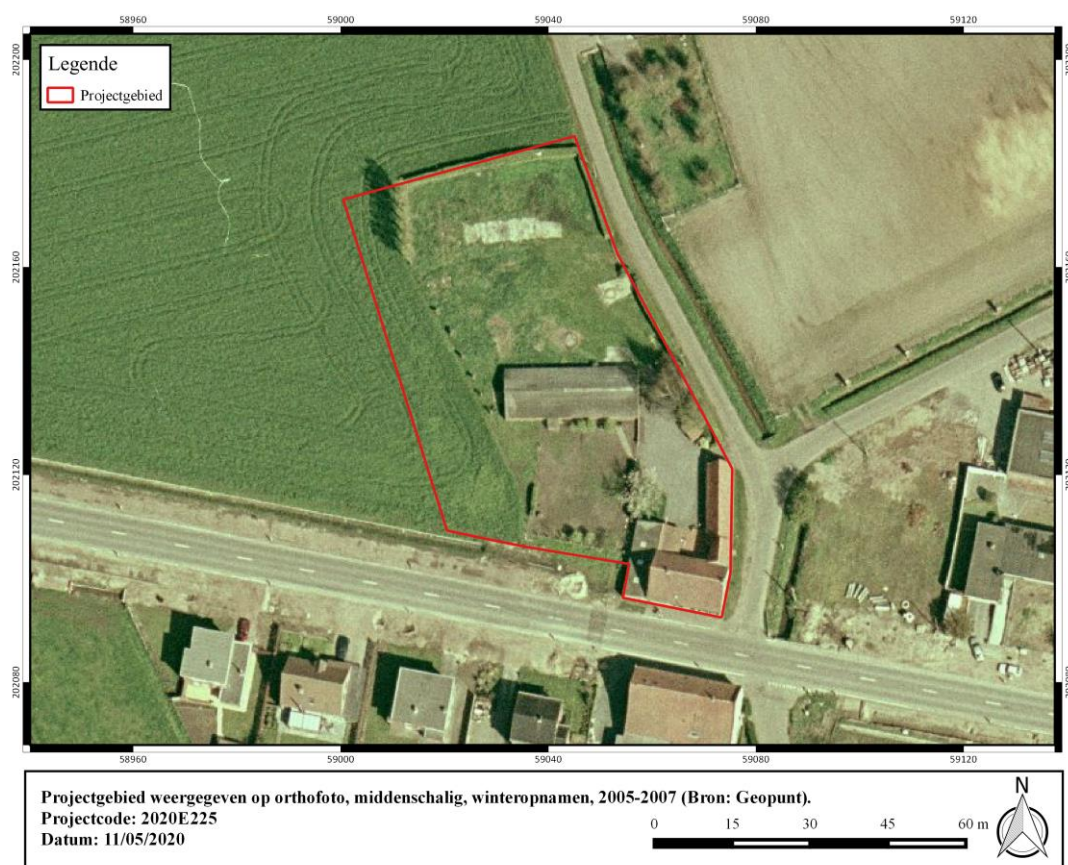
Figuur 27: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).



Figuur 28: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1989 (Bron: Geopunt).



Figuur 29: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalg, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).



Figuur 30: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2005-2007 (Bron: Geopunt).



Figuur 31: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).



Figuur 32: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2015 (Bron: Geopunt).



Figuur 33: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).

1.5 Synthese

De opdrachtgever plant een verkaveling van 9 loten ter hoogte van de Zeeweg-Noord te Aatrijke. Om deze ontwikkeling te realiseren dient de bestaande bebouwing gesloopt en de huidige verharding verwijderd te worden. Tevens zal de groenzone in het noorden van het plangebied overgezet worden naar agrarisch gebied. De zone waar bodemingrepen worden voorzien heeft een oppervlakte van 3903 m². Het lijkt geen twijfel dat alle geplande werken binnen deze zone het eventueel aanwezig bodemarchief zullen bedreigen.

Fysisch-geografisch is het plangebied gelegen op de noordwestelijke helling van een noordelijke uitloper van het Plateau van Wijnendale. Precies ten oosten en ca. 100 meter ten westen van het plangebied lopen de beekvalleien van respectievelijk de Boergonjevaart en de Pierlinckbeek. Deze komen ofwel rechtstreeks, ofwel via de Bourgognevaart terecht in de Moerdijkbeek-Moerdijkvaart. De landschappelijke ligging van het plangebied op de noordelijke helling van een uitgestrekt plateau in de directe omgeving van beekvalleien, moet een zekere aantrekkingskracht uitoefend hebben op jager-verzamelaars in de regio.

Op het lokaal hoogtemodel situeert het plangebied zich op een hoogte van ca. 16.4-17.2 m TAW. Het microreliëf doet een zekere mate van reliëfwijziging vermoeden. Vermoedelijk liep het terrein oorspronkelijk vrij lineair af in westelijke richting. Hoogstwaarschijnlijk is het terrein recenter geëgaliseerd, om dit dalend hoogteverloop te verhelpen in functie van de aanwezige bebouwing. Hydrografisch gezien is het plangebied gelegen in het IJzerbekken, deelbekken Gistel-Ambacht. De Quartaire Kaart geeft een profielopbouw weer van eolische afzettingen van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen die rusten op de Tertiair sokkel. Deze afzetting kan eventuele hellingsafzettingen bevatten. De bodemkaart geeft op het overgrote deel van het terrein een matig droge zandbodem weer waarbij lokaal oudere bodemontwikkeling gedeeltelijk bewaard kan zijn. In het noorden is een nattere zandbodem aangegeven waarbij het oorspronkelijk bodemprofiel is verbrokkeld en herwerkt.

In het begin van de 20ste eeuw werden door baron Maurice de Maere d'Aertrycke aan de bronnen van de Moubek neolithische sporen aangetroffen. In totaal konden vier neolithische vindplaatsen onderscheiden worden met talrijke vondsten uit de steentijd, hetgeen indicatief is voor menselijke aanwezigheid gedurende het neolithicum. Tal van luchtfotografische indicatoren in de ruime regio van Aatrijke wijzen ook op de aanwezigheid van grafcircels vanaf de bronstijd op het zogenaamd Gemeeneveld. Zowel dubbele cirkelvormige structuren uit de bronstijd als langwerpige omgrachte structuren (langbed) uit de late bronstijd konden herkend worden. Via een aantal opgravingen is tevens menselijke aanwezigheid vastgesteld in de Romeinse periode. Aatrijke zou aangesloten geweest zijn op het Romeins wegnennetwerk via de Steenweg en de Zeeweg. Verder is via historisch-cartografische indicatoren de aanwezigheid van een aantal laatmiddeleeuwse hoeves aangetoond. Concreet is er binnen de projectgrenzen een verwachting naar sporen uit zowel de steentijd, metaaltijd, Romeinse periode, middeleeuwen en post-middeleeuwen.

De Heraldische Kaart van het Brugse Vrije situeert het plangebied in bebost gebied. Dit gebied staat bekend als het Gemeeneveld, een onontgonnen veldgebied met vijvers. Het verloop van de Zeeweg, een verbindingsweg tussen Torhout en de zee is reeds zichtbaar. Deze weg maakt zoals vermeld deel uit van de Romeinse diverticula die Oudenburg met Doornik verbindt. Op de Ferrariskaart is het plangebied gekarteerd als akker. Langsheen de zeeweg is lintbebouwing weergegeven. De 19^e-eeuwse kaarten geven evenmin bebouwing weer binnen de projectgrenzen. De orthofotosequentie geeft een zekere evolutie weer in het bodemgebruik binnen de contour van het plangebied. Op de oudste luchtopnames is reeds de huidige



bebouwing weergegeven aangevuld met een noordelijk gebouw van 363 m² dat op heden gesloopt is.

De resultaten van het bureauonderzoek leverden onvoldoende informatie op om met zekerheid een uitspraak te doen over de af- of aanwezigheid van archeologisch erfgoed op het projectgebied. Verder vooronderzoek is dan ook noodzakelijk gezien de aard en impact van de werken. Om de aanwezigheid en eventuele waarde van archeologisch erfgoed op het terrein correct te kunnen inschatten wordt een landschappelijk booronderzoek in uitgesteld traject geadviseerd. Het landschappelijk booronderzoek is relevant om de bewaringstoestand van de bodem en het potentieel op steentijd artefactensites in te schatten. Afhankelijk van het potentieel op steentijd artefactensites is mogelijk bijkomend booronderzoek nodig. Tot slot dient ook een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd te worden om na te gaan of binnen het onderzoeksgebied relevante archeologische sporen aanwezig zijn. Deze onderzoekstechniek biedt daarvoor voldoende ruimtelijk inzicht en is geschikt omdat een site zonder complexe verticale stratigrafie verwacht wordt.

2 Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2020

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

Kaartenhuis Brugge

VAN RANST, E. & SYS, C. 2000. *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen*. Universiteit Gent.

